

Załącznik
do Uchwały Nr XL/ 556/ 2013
Rady Powiatu Łódzkiego Wschodniego
z dnia 27 grudnia 2013r.

***STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
POWIATU ŁÓDZKIEGO WSCHODNIEGO
NA LATA 2014–2020***

Łódź listopad 2013r.

Spis treści

Wstęp	3
Część I. Diagnoza Powiatu Łódzkiego Wschodniego	5
1.1. Stan aktualny Powiatu Łódzkiego Wschodniego – analiza	7
1.2. Struktura ludności w gminach Powiatu Łódzkiego Wschodniego	7
1.3. Instytucje wsparcia i organizacje pozarządowe na terenie Powiatu	15
Część II. Najważniejsze problemy społeczne	20
2.1. Pomoc społeczna dla osób zaliczających się do grup ryzyka	20
2.2. Bezrobocie	21
2.3. Ubóstwo	23
2.4. Sieroctwo naturalne i społeczne	24
2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	25
2.6. Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	26
2.6.1. Ochrona macierzyństwa	26
2.6.2. Ochrona wielodzietności	28
2.7. Długotrwała lub ciężka choroba	29
2.8. Niepełnosprawność	30
2.9. Przemoc w rodzinie	31
2.10. Alkoholizm i narkomania	32
2.11. Przystosowanie do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	33
2.12. Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	34
2.13. Struktura zatrudnienia w ośrodkach pomocy społecznej	36
2.14. Liczba świadczeń wypłacanych w ośrodkach pomocy społecznej	38
Część III. Działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie	40
3.1. Opis działalności	40
3.1.1. Pomoc społeczna	41
3.1.2. Piecza zastępcza	42
3.1.3. Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	49
3.2. Struktura organizacyjna	54
Część IV. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Powiatu Łódzkiego Wschodniego	55
4.1. Analiza SWOT	55
4.1.1. Mocne strony Powiatu	55
4.1.2. Słabe strony Powiatu, mające wpływ na realizację zadań z zakresu polityki społ.	56
4.1.3 Szanse	57
4.1.4. Zagrożenia	57
4.2. Cele strategiczne	58
4.2.1. Hierarchia najważniejszych zadań w ramach Strategii	58
4.2.2. Cele szczegółowe	59
4.3. Źródła finansowania Strategii	65
4.4. Monitoring Strategii	66
Zakończenie	68
Załączniki	70
Załącznik nr 1	70
Załącznik nr 2	71

Wstęp

Na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej Uchwałą Rady Powiatu Łódzkiego Wschodniego nr 252 /XXX/ 2005 z dnia 28 czerwca 2005r. została przyjęta Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łódzkim Wschodnim na lata 2007 – 2013. W ciągu tego okresu Rada Powiatu corocznie była informowana o sposobach i efektach jej realizacji.

W związku z upływem czasu, na który została uchwalona Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, powstała konieczność opracowania i uchwalenia nowego dokumentu, wyznaczającego dalszy kierunek działań w zakresie polityki społecznej na kolejne lata 2014 – 2020.

Głównym celem Strategii w zakresie rozwiązywania problemów społecznych jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych mieszkańców Powiatu Łódzkiego Wschodniego, w szczególności w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, przeciwdziałania marginalizacji jednostki i rodziny, wyrównania szans osób niepełnosprawnych, pomocy społecznej, pieczy zastępczej oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Szczegółowe cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Łódzkiego Wschodniego będą na bieżąco aktualizowane i dostosowywane do potrzeb mieszkańców i możliwości finansowych Powiatu.

Przy ustalaniu celów Strategii pod uwagę wzięto możliwości rozwojowe Powiatu, potencjał społeczny, gospodarczy i ekonomiczny.

Środki finansowe na realizację celów pochodzić będą ze środków samorządowych Powiatu, gmin oraz ze środków rządowych, pozarządowych, funduszy celowych i unijnych.

Do opracowania Strategii wykorzystano następujące dokumenty:

- 1) Narodową Strategię Integracji Społecznej;*
- 2) Strategię Rozwoju Województwa Łódzkiego;*
- 3) Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Województwa Łódzkiego;*
- 4) Strategię Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego;*
- 5) Ustawę o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (t.j. Dz. U. z 2013r. poz.182, z późn. zm.);*
- 6) Statut Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.*

Na metodologię opracowywania Strategii składa się:

- 1. Opis stanu obecnego stworzony w oparciu o istotne informacje mające znaczenie dla opracowania Strategii.*
- 2. Analiza stanu obecnego dokonana w oparciu o zebrane informacje, na podstawie których identyfikuje się istotne problemy społeczne Powiatu.*
- 3. Wybór najważniejszych problemów uciążliwych dla ludności Powiatu, sporządzony głównie na podstawie Zasobów Pomocy Społecznej oraz danych Urzędu Statystycznego w Łodzi.*
- 4. Wybór priorytetów obejmujących określenie najważniejszych celów z podziałem na cele strategiczne, operacyjne oraz rodzaj i charakter działań prowadzących do osiągnięcia zamierzonych celów.*

Podczas prac nad Strategią przeprowadzono konsultacje społeczne na poziomie samorządów gminnych w celu ukierunkowania Strategii.

Strategia opracowywana przy współudziale partnerów lokalnych:

- 1. Wydziału Polityki Społecznej Starostwa Powiatowego w Łodzi.*
- 2. Powiatowego Urzędu Pracy Łódź – Wschód.*
- 3. Ośrodków pomocy społecznej.*
- 4. Pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.*

I Część

Diagnoza Powiatu Łódzkiego Wschodniego.

1.1. Stan aktualny Powiatu Łódzkiego Wschodniego – analiza.

Powiat Łódzki Wschodni powstał w 1999r. w ramach reformy administracyjnej kraju. Jest jednym z dwudziestu czterech powiatów województwa łódzkiego.

Obejmuje 500 km² powierzchni i posiada ponad 68 tysięcy ludności. Północna część Powiatu pozostaje w obrębie Parku Krajobrazowego obszaru Wzniesień Łódzkich leżących w gminie Nowosolna, natomiast południowa część Powiatu to fragment Wysoczyzny Bełchatowskiej, Makroregionu Wzniesienia Południowomazowieckiego.

Teren Powiatu położony jest pomiędzy siedmioma innymi powiatami i graniczy:

- 1) od północy z powiatem zgierskim;
- 2) od północnego zachodu z Miastem Łódź;
- 3) od zachodu z powiatem pabianickim;
- 4) od południowego wschodu z powiatem tomaszowskim i powiatem piotrkowskim;
- 5) od północnego wschodu z powiatem brzezińskim.

W granicach administracyjnych Powiatu Łódzkiego Wschodniego znajduje się sześć gmin, w tym trzy gminy o statusie miejsko – wiejskim i trzy gminy o statusie wiejskim:

- 1) Tuszyn, Koluszki, Rzgów (gminy miejsko – wiejskie);
- 2) Andrespol, Brójce, Nowosolna (gminy wiejskie) – rysunek nr 1.

Rysunek nr 1: Mapa Powiatu z podziałem na miasta i gminy.

Źródło: www.lodzkiwschodni.pl.

Obszar obecnego Powiatu wchodził w skład dwóch województw istniejących przed 1 stycznia 1999 roku:

- 1) miejskiego łódzkiego, w skład którego wchodziły gminy: Andrespol, Brójce, Nowosolna, Rzgów;
- 2) piotrkowskiego, gminy miejsko – wiejskie: Tuszyń i Koluszki – rysunek nr 2.

Rysunek nr 2: Podział administracyjny województwa łódzkiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.google.pl.

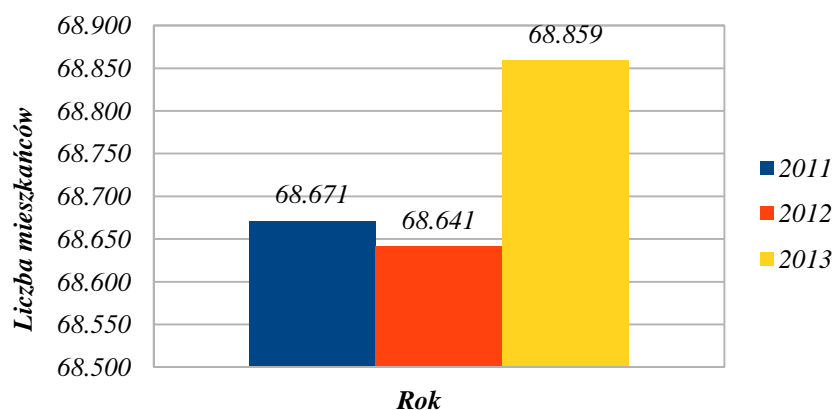
1.2. Struktura ludności w gminach Powiatu Łódzkiego Wschodniego.

W Powiecie Łódzkim Wschodnim w latach 2004 – 2011 Urząd Statystyczny w Łodzi odnotował wzrost liczby ludności Powiatu o 4.812 osób (według stanu na rok 2004 w Powiecie było 63.859 mieszkańców, natomiast w roku 2011 – 68.671 mieszkańców).

W 2012r. liczba ludności wyniosła 68.641 mieszkańców.

Prognoza na rok następny zakłada ponowny wzrost liczby mieszkańców Powiatu do 68.859 osób – rysunek nr 3.

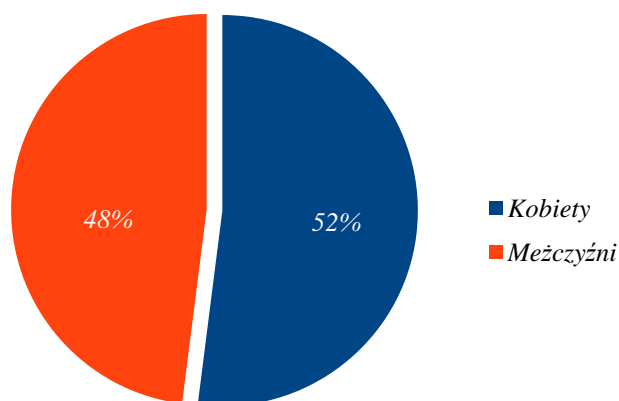
Rysunek nr 3: Liczba mieszkańców Powiatu w latach 2011 – 2013.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Łodzi oraz Oceny Zasobów Pomocy Społecznej.

W roku 2012 na ogólną liczbę mieszkańców 68.641, przewagę stanowiły kobiety 35.662 (52%), mężczyźni 32.979 (48%) – rysunek nr 4.

Rysunek nr 4: Struktura ludności Powiatu pod względem płci.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej.

Najliczniejszą grupę spośród 68.641 mieszkańców Powiatu, stanowi ludność w wieku produkcyjnym (64%), następnie mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym (19%), pozostała część to mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym (17%). Mężczyźni wśród mieszkańców Powiatu stanowią najliczniejszą grupę w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym, natomiast w wieku poprodukcyjnym większość stanowią kobiety – tabela nr 1.

Analogiczna sytuacja miała miejsce w roku 2004 (według danych zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w latach 2007 – 2013). Strukturę wiekową ludności Powiatu w tym okresie ilustruje tabela nr 1. Porównując te dwa okresy można stwierdzić, że w wieku przedprodukcyjnym nastąpił spadek ludności o 1%, poziom wieku produkcyjnego pozostaje bez zmian, odnotowano natomiast wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym o 1% przy ogólnym wzroście ludności o 7%.

Tabela nr 1: Struktura wiekowa ludności.

<i>Rok</i>	<i>Wiek przedprodukcyjny</i>	<i>Wiek produkcyjny</i>	<i>Wiek poprodukcyjny</i>
2004	ogółem: 13.026 w tym kobiety: 6.329 mężczyźni: 6.697	ogółem: 40.899 w tym kobiety: 19.999 mężczyźni: 20.900	ogółem: 9.934 w tym kobiety: 6.759 mężczyźni: 3.175
2012	ogółem: 12.946 w tym kobiety: 6.378 mężczyźni: 6.568	ogółem: 43.918 w tym kobiety: 21.097 mężczyźni: 22.821	ogółem: 11.777 w tym kobiety: 8.187 mężczyźni: 3.590

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi i Oceny Zasobów Pomocy Społecznej.

Dokładniejszy podział mieszkańców miast i gmin Powiatu w 2012r. na grupy wiekowe przedstawia tabela nr 3 oraz rysunek nr 5.

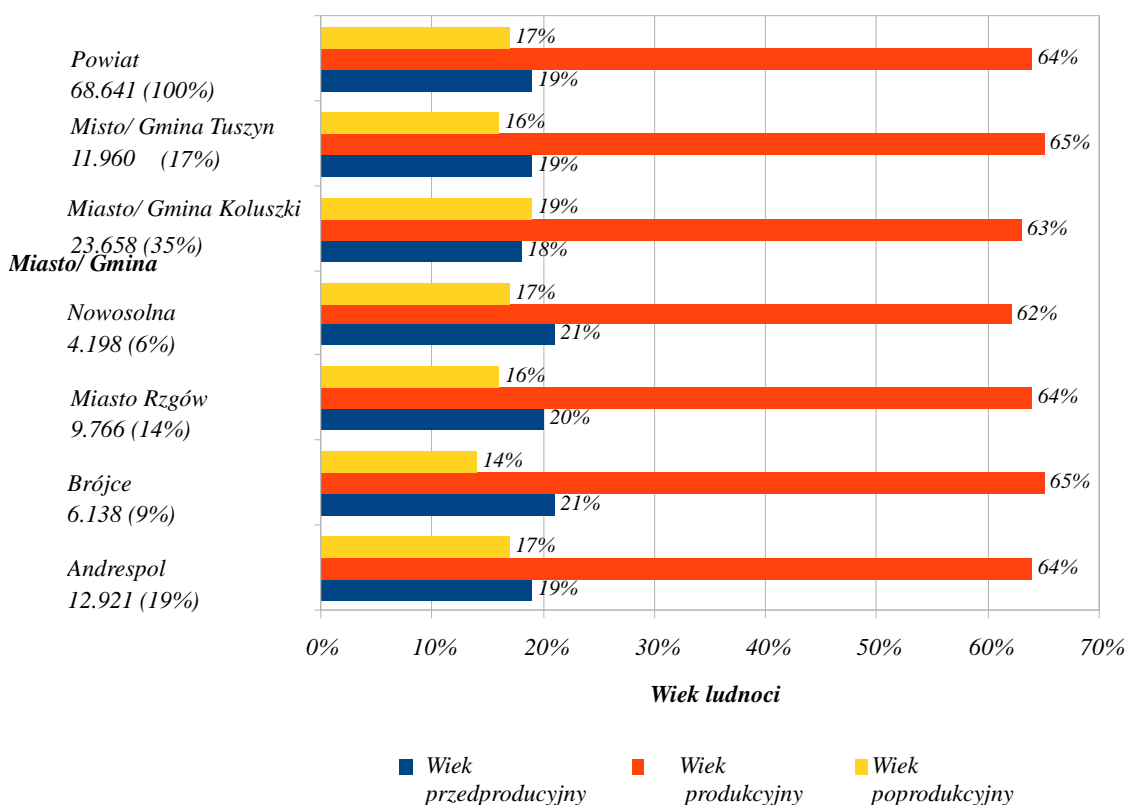
W wieku przedprodukcyjnym najliczniejszą grupę ludności stanowią mieszkańcy gminy Brójce i gminy Nowosolna (po 21% ogółu ludności gminy), a najmniejszą – mieszkańcy gminy Kolutzki (18% ludności miasta i gminy).

W wieku produkcyjnym najwięcej mieszkańców posiadają gminy: Tuszyn i Brójce (po 65% ogółu ludności), najmniej gmina Nowosolna (62% ogółu ludności gminy).

Najliczniejszą grupę ludności w wieku poprodukcyjnym stanowią mieszkańcy miasta i gminy Koluszki (19% ogółu ludności), najmniej liczną – mieszkańcy Brójec (14% ogółu ludności gminy).

Rysunek nr 5: Struktura wiekowa ludności Powiatu z podziałem na gminy (dane w %).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej.

Największym miastem i gminą w Powiecie są Koluszki. W roku 2011 na terenie miasta i gminy Koluszki zamieszkiwało 23.632 mieszkańców, w roku 2012 – 23.658 mieszkańców, co stanowi odpowiednio 34% wszystkich mieszkańców Powiatu.

Prognozy na rok 2013 przewidują spadek liczby mieszkańców o 11 osób. Najmniejszą gminę Nowosolna zamieszkuje 4.345 mieszkańców – rok 2011, 4.198 mieszkańców – rok 2012, co w skali Powiatu wynosi 6%.

W prognozie na rok 2013 dane te nie ulegają zmianie w stosunku do roku 2012 – tabela nr 2,3,4.

Tabela nr 2: Struktura wiekowa ludności Powiatu w roku 2011.

<i>Gmina/ Miasto</i>	<i>Liczba mieszkańców</i>	<i>Wiek przedprodukcyjny</i>	<i>Wiek produkcyjny</i>	<i>Wiek poprodukcyjny</i>
<i>Andrespol</i>	ogółem: 12.834 – 19%	ogółem: 2.377 – 19% w tym kobiety: 1.163 – 49%	ogółem: 8.262 – 64% w tym kobiety: 4.022 – 49%	ogółem: 2.195 – 17% w tym kobiety: 1.561 – 71%
<i>Brójce</i>	ogółem: 6.081 – 9%	ogółem: 1.277 – 21% w tym kobiety: 630 – 49%	ogółem: 3.955 – 65% w tym kobiety: 1.859 – 47%	ogółem: 849 – 14% w tym kobiety: 579 – 68%
<i>Rzgów</i>	ogółem: 9.682 – 14%	ogółem: 1.893 – 20% w tym kobiety: 919 – 49%	ogółem: 6.234 – 64% w tym kobiety: 3.011 – 48%	ogółem: 1.555 – 16% w tym kobiety: 1.100 – 71%
<i>Nowosolna</i>	ogółem: 4.345 – 6%	ogółem: 941 – 22% w tym kobiety: 471 – 50%	ogółem: 2.788 – 64% w tym kobiety: 1.324 – 48%	ogółem: 616 – 14% w tym kobiety: 424 – 69%
<i>Miasto/ Gmina Koluszki</i>	ogółem: 23.632 – 34%	ogółem: 4.225 – 18% w tym kobiety: 2.098 – 50%	ogółem: 15.095 – 64% w tym kobiety: 7.228 – 48%	ogółem: 4.312 – 18% w tym kobiety: 3.050 – 71%
<i>Miasto/ Gmina Tuszyn</i>	ogółem: 12.097 – 18%	ogółem: 2.214 – 18% w tym kobiety: 1.101 – 50%	ogółem: 7.789 – 65% w tym kobiety: 4.119 – 53%	ogółem: 2.094 – 17% w tym kobiety: 1.473 – 70%
<i>Ogółem</i>	68.671	ogółem: 12.927 – 19% w tym kobiety: 6.382 – 49%	ogółem: 44.123 – 64% w tym kobiety: 21.563 – 48%	ogółem: 11.621 – 17% w tym kobiety: 8.187 – 70%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej.

Tabela nr 3: Struktura wiekowa ludności Powiatu w roku 2012.

<i>Gmina/ Miasto</i>	<i>Liczba mieszkańców</i>	<i>Wiek przedprodukcyjny</i>	<i>Wiek produkcyjny</i>	<i>Wiek poprodukcyjny</i>
<i>Andrespol</i>	ogółem: 12.921 – 19%	ogółem: 2.405 – 19% w tym kobiety: 1.181 – 49%	ogółem: 8.292 – 64% w tym kobiety: 4.032 – 49%	ogółem: 2.224 – 17% w tym kobiety: 1.573 – 71%
<i>Brójce</i>	ogółem: 6.138 – 9%	ogółem: 1.296 – 21% w tym kobiety: 635 – 49%	ogółem: 3.990 – 65% w tym kobiety: 1.875 – 47%	ogółem: 852 – 14% w tym kobiety: 590 – 69%
<i>Rzgów</i>	ogółem: 9.766 – 14%	ogółem: 1.912 – 20% w tym kobiety: 919 – 48%	ogółem: 6.260 – 64% w tym kobiety: 3.011 – 48%	ogółem: 1.594 – 16% w tym kobiety: 1.100 – 69%
<i>Nowosolna</i>	ogółem: 4.198 – 6%	ogółem: 893 – 21% w tym kobiety: 446 – 50%	ogółem: 2.578 – 62% w tym kobiety: 1.307 – 51%	ogółem: 727 – 17% w tym kobiety: 403 – 55%
<i>Miasto/ Gmina Koluszki</i>	ogółem: 23.658 – 35%	ogółem: 4.223 – 18% w tym kobiety: 2.101 – 50%	ogółem: 15.029 – 63% w tym kobiety: 7.170 – 48%	ogółem: 4.406 – 19% w tym kobiety: 3.123 – 71%
<i>Miasto/ Gmina Tuszyn</i>	ogółem: 11.960 – 17%	ogółem: 2.217 – 19% w tym kobiety: 1.096 – 49%	ogółem: 7.769 – 65% w tym kobiety: 3.702 – 48%	ogółem: 1.974 – 16% w tym kobiety: 1.398 – 71%
<i>Ogółem</i>	68.641	ogółem: 12.946 – 19% w tym kobiety: 6.378 – 49%	ogółem: 43.918 – 64% w tym kobiety: 21.097 – 48%	ogółem: 11.777 – 17% w tym kobiety: 8.187 – 70%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej.

Tabela nr 4: Prognoza struktury wiekowej ludności Powiatu w roku 2013.

<i>Gmina/ Miasto</i>	<i>Liczba mieszkańców</i>	<i>Wiek przedprodukcyjny</i>	<i>Wiek produkcyjny</i>	<i>Wiek poprodukcyjny</i>
<i>Andrespol</i>	ogółem: 13.107 – 19%	ogółem: 2.282 – 17% w tym kobiety: 1.165 – 51%	ogółem: 8.954 – 68% w tym kobiety: 4.594 – 51%	ogółem: 1.871 – 14% w tym kobiety: 1.116 – 60%
<i>Brójce</i>	ogółem: 6.164 – 9%	ogółem: 1.215 – 20% w tym kobiety: 604 – 50%	ogółem: 4.167 – 68% w tym kobiety: 2.065 – 50%	ogółem: 782 – 13% w tym kobiety: 467 – 60%
<i>Rzgów</i>	ogółem: 9.766 – 14%	ogółem: 1.912 – 20% w tym kobiety: 919 – 48%	ogółem: 6.260 – 64% w tym kobiety: 3.011 – 48%	ogółem: 1.594 – 16% w tym kobiety: 1.100 – 69%
<i>Nowosolna</i>	ogółem: 4.198 – 6%	ogółem: 893 – 21% w tym kobiety: 446 – 50%	ogółem: 2.578 – 61% w tym kobiety: 1.307 – 51%	ogółem: 727 – 17% w tym kobiety: 403 – 55%
<i>Miasto/ Gmina Koluszki</i>	ogółem: 23.647 – 34%	ogółem: 4.217 – 18% w tym kobiety: 2.102 – 50%	ogółem: 15.013 – 63% w tym kobiety: 7.164 – 48%	ogółem: 4.417 – 19% w tym kobiety: 3.133 – 71%
<i>Miasto/ Gmina Tuszyn</i>	ogółem: 11.977 – 18%	ogółem: 2.227 – 19% w tym kobiety: 1.100 – 50%	ogółem: 7.780 – 65% w tym kobiety: 3.710 – 48%	ogółem: 1.970 – 16% w tym kobiety: 1.390 – 71%
<i>Ogółem</i>	68.859	ogółem: 12.746 – 18% w tym kobiety: 6.336 – 50%	ogółem: 44.752 – 65% w tym kobiety: 21.851 – 49%	ogółem: 11.361 – 16% w tym kobiety: 7.609 – 67%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej.

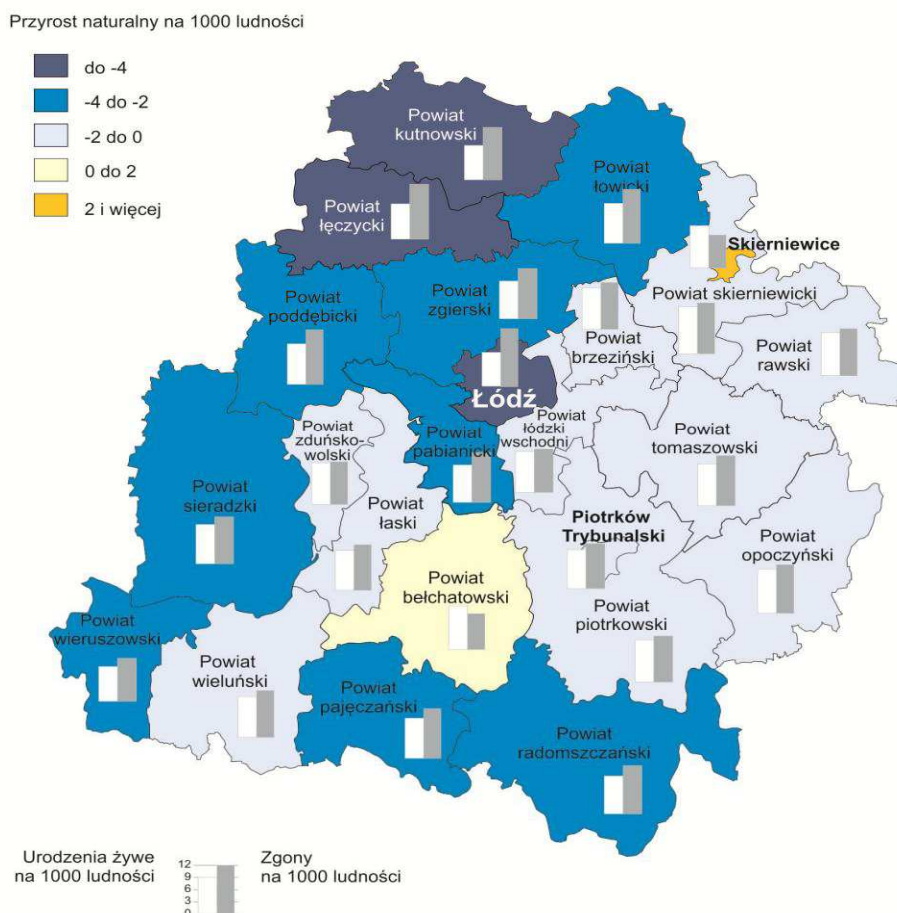
Dane Urzędu Statystycznego w Łodzi, dotyczące przyrostu naturalnego w Powiecie Łódzkim Wschodnim określają ujemną wartość zarówno w 2010r. i jak w 2011r.

W 2011r. wskaźnik ten kształtuje się następująco: na 1000 mieszkańców wynosił minus 0,5, w 2010r. był wyższy i wyniósł minus 1,2.

Na terenie województwa łódzkiego w 2011r. tylko trzy powiaty posiadały dodatni przyrost naturalny tj. powiat bełchatowski (plus 2,4), miasto Skierniewice (1,9) i powiat rawski (0,8).

W 2012r. Urząd Statystyczny w Łodzi wymienia już tylko dwa powiaty, w których zanotowano dodatni przyrost naturalny: miasto Skierniewice (plus 2,4), powiat bełchatowski (plus 1,8). Wśród powiatów o najniższym przyroście naturalnym w 2012r. odnotowano miasto Łódź: w przeliczeniu na 1000 mieszkańców przyrost naturalny wyniósł minus 5,8.

Rysunek nr 6: Przyrost naturalny w powiatach województwa łódzkiego w 2012r.

Źródło: www.stat.gov.pl.

Województwo łódzkie, w wyniku znacznej przewagi liczby zgonów nad liczbą urodzeń posiada ujemny przyrost naturalny – w przeliczeniu na 1000 mieszkańców ubytek naturalny w 2010r. osiągnął poziom minus 2,2, podczas gdy rok później minus 2,7 – tabela nr 5.

Tabela nr 5: Przyrost naturalny według województw w Polsce.

<i>Województwo</i>	<i>Lata</i>	2010	2011
<i>Polska</i>		0,9	0,3
<i>Dolnośląskie</i>		-0,1	-0,6
<i>Kujawsko - Pomorskie</i>		1,0	0,6
<i>Lubuskie</i>		-0,2	-0,7
<i>Lubelskie</i>		1,4	0,8
<i>Łódzkie</i>		-2,2	-2,7
<i>Małopolskie</i>		2,2	1,7
<i>Mazowieckie</i>		1,4	0,8
<i>Opolskie</i>		-0,7	-1,0
<i>Podkarpackie</i>		1,7	1,4
<i>Podlaskie</i>		0,1	-0,4
<i>Pomorskie</i>		3,3	2,5
<i>Śląskie</i>		0,0	-0,6
<i>Świętokrzyskie</i>		-1,2	-1,7
<i>Warmińsko – Mazowieckie</i>		2,0	1,3
<i>Wielkopolskie</i>		2,9	2,1
<i>Zachodniopomorskie</i>		0,5	-0,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wojewódzkiego Centrum Zdrowia Publicznego w Łodzi, www.wczp-lodz.pl.

1.3. Instytucje wsparcia i organizacje pozarządowe na terenie powiatu.

W Powiecie Łódzkim Wschodnim funkcjonują jednostki organizacyjne prowadzące działalność wspierającą społeczność lokalną. Do najważniejszych z nich należą: Starostwo Powiatowe w Łodzi, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, trzy domy pomocy społecznej, w tym jedna placówka niepubliczna, Powiatowy Urząd Pracy oraz szkoły ponadgimnazjalne i placówki oświatowe. W tabelach nr 6 i 7 przedstawiono wykaz jednostek organizacyjnych.

Tabela nr 6: Jednostki organizacyjne Powiatu Łódzkiego Wschodniego.

Nazwa jednostki	Adres jednostki	Telefon jednostki
Starostwo Powiatowe	90-954 Łódź, ul. Sienkiewicza 3	tel. 42 633 71 91 fax 42 632 93 11
Powiatowy Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej dla Powiatu Łódzkiego Wschodniego	90-002 Łódź, ul. Tuwima 28	tel. 42 632 53 93 42 632 98 28
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	92-318 Łódź, al. Piłsudskiego 133d	tel. 42 676 34 99 42 676 34 87
Powiatowy Zespół ds. Orzekania Niepełnosprawności przy PCPR	92-318 Łódź, al. Piłsudskiego 133d	tel./ fax 42 674 48 34 tel. 42 254 99 26
Dom Pomocy Społecznej w Wiśniowej Górze	95-022 Wiśniowa Góra, ul. Tuszyńska 56	tel. 42 213 23 41 fax 42 213 23 09
Dom Pomocy Społecznej w Lisowicach	97-140 Lisowice gm. Koluszki	tel. 44 714 18 76
Powiatowy Urząd Pracy Łódź - Wschód	93-121 Łódź, ul. Częstochowska 40/ 52	tel. 42 253 15 00 42 676 29 44 fax 42 676 29 44
Filia Powiatowego Urzędu Pracy Łódź Wschód w Koluszkach	95-040 Koluszki, ul. Brzezińska 36	tel. 44 714 13 54

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego www.lodzkiwschodni.pl.

Tabela nr 7: Szkoły i placówki oświatowe.

Nazwa placówki	Adres placówki	Telefon placówki
<i>I Liceum Ogólnokształcące im. H. Sienkiewicza w Koluszkach</i>	<i>95-040 Koluszki, ul. Kościuszki 16</i>	<i>tel./ fax 44 714 14 89</i>
<i>Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 w Koluszkach: Technikum Nr 1, Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Technikum Uzupełniające dla Dorosłych</i>	<i>95-040 Koluski, ul. Wigury 2</i>	<i>tel./ fax 44 714 17 02</i>
<i>Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Koluszkach: I Liceum Profilowane, II Liceum Ogólnokształcące, Technikum Nr 2 Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy, w którym są szkoły i internat</i>	<i>95-040 Koluszki, ul. Budowlanych 8</i>	<i>tel./ fax 44 714 07 34 tel. 44 714-19-63 fax 44 714-15-07</i>
<i>Zespół Szkół Ogólnokształcących w Tuszynie: Liceum Ogólnokształcące, Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, Gimnazjum nr 4</i>	<i>95-080 Tuszyn, ul. Żeromskiego 31</i>	<i>tel./ fax 42 614 31 67</i>
<i>Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Koluszkach Stanowiska Pracy w Tuszynie</i>	<i>95-40 Koluszki, ul. Korczaka 5 95-080 Tuszyn, ul. Piotrkowska 13</i>	<i>tel./ fax 44 714 14 54 tel. 42 232 17 96</i>
<i>Warsztat Terapii Zajęciowej działający przy Stowarzyszeniu na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Razem” w Koluszkach</i>	<i>95-40 Koluszki, ul. Pomorska 5,</i>	<i>tel. 44 714 19 20</i>

Źródło: www.lodzkiwschodni.pl.

Na terenie Powiatu działa sześć ośrodków pomocy społecznej: trzy gminne, jeden miejsko – gminny i dwa miejskie realizujące zadania pomocy społecznej i wspierania rodziny dla mieszkańców poszczególnych gmin.

Dla najmłodszych mieszkańców Powiatu prowadzone są przedszkola, szkoły, świetlice. Według danych pochodzących z Zasobów Pomocy Społecznej w roku 2012, w Powiecie funkcjonowało 40 szkół, w tym 5 szkół przygotowujących do zawodu. Najwięcej szkół mieści się na terenie miasta i gminy Koluszki – 18 szkół, najmniej w gminie Brójce i gminie Nowosolna – po 3 szkoły. Szkół przygotowujących do zawodu na terenie gminy Brójce i gminy Nowosolna brak, w mieście i gminie Koluszki jest ich 5.

W Powiecie prowadzone są również przez gminy świetlice dla dzieci. Łączna liczba świetlic w gminach na terenie Powiatu wynosi 27, z czego najwięcej znajduje się w mieście i gminie Koluszki – 9 świetlic, o 2 mniej w gminie Andrespol – 7 świetlic. Najmniejszą ilość świetlic posiada miasto Rzgów – 1 świetlicę.

Najwięcej przedszkoli znajduje się na terenie gminy Andrespol – 6 przedszkoli, najmniej w mieście Rzgów – 2 przedszkola. Łączna liczba przedszkoli w roku 2012 wynosiła 23.

Zapotrzebowanie na przedszkola jest duże. Rodziców często nie stać na wynajęcie opiekunki do dziecka. W takiej sytuacji przedszkole stanowi najlepszą alternatywę opieki nad małym dzieckiem, umożliwiając rozwój intelektualny i społeczny dziecka. Sytuację tę potwierdzają dane z 2012r., wskazujące, że 199 dzieci w Powiecie oczekiwało na przyjęcie do przedszkola. Najwięcej dzieci pochodziło z gminy Andrespol – 91 dzieci, z miasta i gminy Koluszki – 20 dzieci. Brak było oczekujących dzieci z terenów wiejskich, najbardziej odległych od siedziby przedszkoli. Rodzice tych dzieci często prowadzą gospodarstwa rolne i sami sprawują opiekę nad dziećmi.

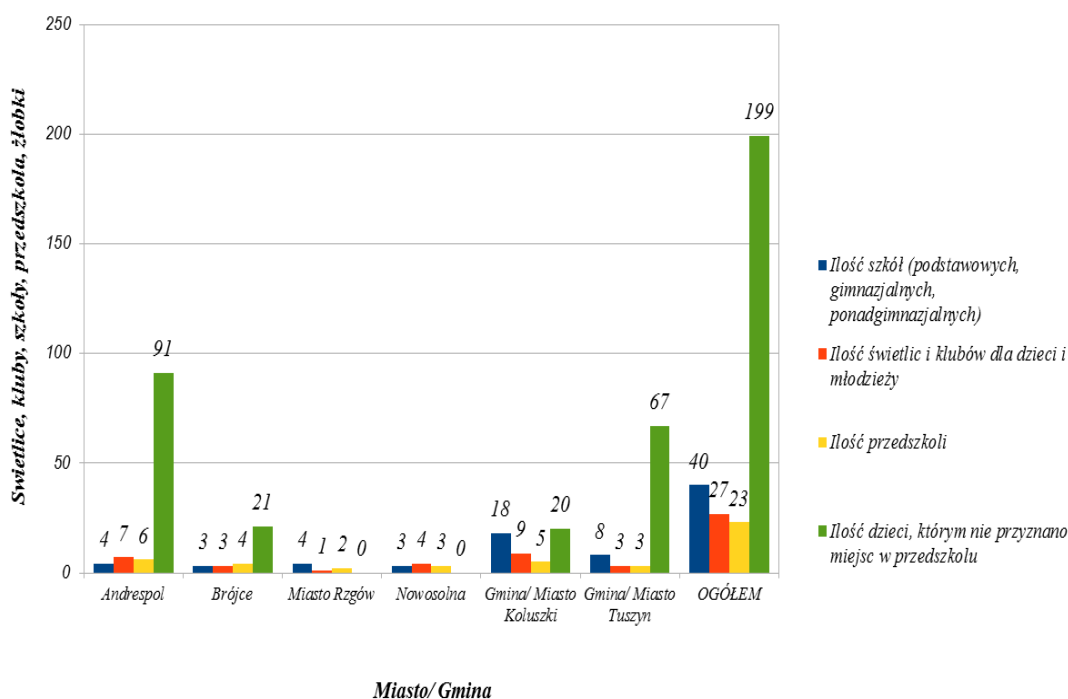
Żłobków w Powiecie brak – tabela nr 8 i rysunek 7.

Tabela nr 8: Dane dotyczące ilości szkół, świetlic, przedszkoli, żłobków w Powiecie.

<i>Gmina / Miasto</i>	<i>Ilość szkół (podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych)</i>	<i>Ilość świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży</i>	<i>Ilość przedszkoli</i>	<i>Ilość dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu</i>	<i>Ilość żłobków</i>	<i>Ilość dzieci, którym nie przyznano miejsc w żłobku</i>
<i>Andrespol</i>	4 w tym przygotowujących do zawodu 0	7	6	91	0	0
<i>Brójce</i>	3 w tym przygotowujących do zawodu 0	3	4	21	0	0
<i>Rzgów</i>	4 w tym przygotowujących do zawodu 0	1	2	0	0	0
<i>Nowosol- na</i>	3 w tym przygotowujących do zawodu 0	4	3	0	0	0
<i>Gmina/ Miasto Koluszki</i>	18 w tym przygotowujących do zawodu 5	9	5	20	0	0
<i>Gmina/ Miasto Tuszyn</i>	8 w tym przygotowujących do zawodu 0	3	3	67	0	0
OGÓŁEM	40 w tym przygotowujących do zawodu 5	27	23	199	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej.

Rysunek nr 7: Dane dotyczące ilości szkół, świetlic, przedszkoli, żłobków w Powiecie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej.

Oprócz jednostek wspierających społeczność lokalną działają również organizacje pozarządowe. W Powiecie Łódzkim Wschodnim jest ich 21, w tym 5 organizacji zajmujących się wsparciem młodzieży zagrożonej patologią, 9 zapewnia wsparcie osobom niepełnosprawnym, osobom z uzależnieniami oraz osobom starszym. Pojedyncze organizacje oferują pomoc samotnym matkom, osobom zagrożonym przemocą w rodzinie oraz osobom bezdomnym. Najliczniejszą grupę stanowią organizacje działające na rzecz społeczności lokalnych obejmując swoim działaniem teren gminy Andrespol – 4 instytucje wsparcia oraz 5 organizacji pozarządowych, natomiast najmniej jest ich w gminie Brójce – 4 organizacje. (www.lodzkiwschodni.pl)

Liczba instytucji wsparcia dla społeczności lokalnej oraz organizacji pozarządowych jest ciągle zbyt mała, co nie pozostaje bez wpływu na takie problemy społeczne jak ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, wykluczenie społeczne i marginalizacja. Współpraca pomiędzy gminami a Powiatem oraz rozwój sektora pozarządowego jest podstawą sprawniejszego działania i funkcjonowania systemu pomocy na rzecz potrzebujących.

II Część

Najważniejsze problemy społeczne.

2.1. Pomoc społeczna dla osób zaliczających się do grup ryzyka.

Odpowiedni status materialny i godne warunki życia mieszkańców powiatów powinny być należycie chronione poprzez różnorodne działania podejmowane przez instytucje do tego powołane, dlatego osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej z pomocą przychodzą wyspecjalizowane jednostki dysponujące środkami pomocowymi. Przykładem takich jednostek są:

- 1) regionalne centrum polityki społecznej;
- 2) powiatowe centra pomocy rodzinie;
- 3) ośrodki pomocy społecznej;
- 4) domy pomocy społecznej;
- 5) placówki specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego;
- 6) placówki opiekuńczo – wychowawcze;
- 7) ośrodki adaptacyjno – opiekuńcze;
- 8) ośrodki wsparcia;
- 9) ośrodki interwencji kryzysowej. (www.mpips.gov.pl)

Ustawą z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2013r., poz. 182 z późn. zm.) terenowe instytucje polityki społecznej zobowiązane zostały do realizacji zadań, które można podzielić na dwie kategorie: zadania własne – finansowane ze środków własnych jednostki samorządu terytorialnego oraz zadania zlecone – finansowane ze środków budżetu państwa.

Pomoc społeczna jest częścią polityki społecznej państwa, która działa mając na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, z wykorzystaniem własnych uprawnień, zasobów i możliwości.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Najważniejsze kwestie społeczne, które wymagają wsparcia zarówno państwa, jak i samorządu to przede wszystkim:

1. Bezrobocie.
2. Ubóstwo.

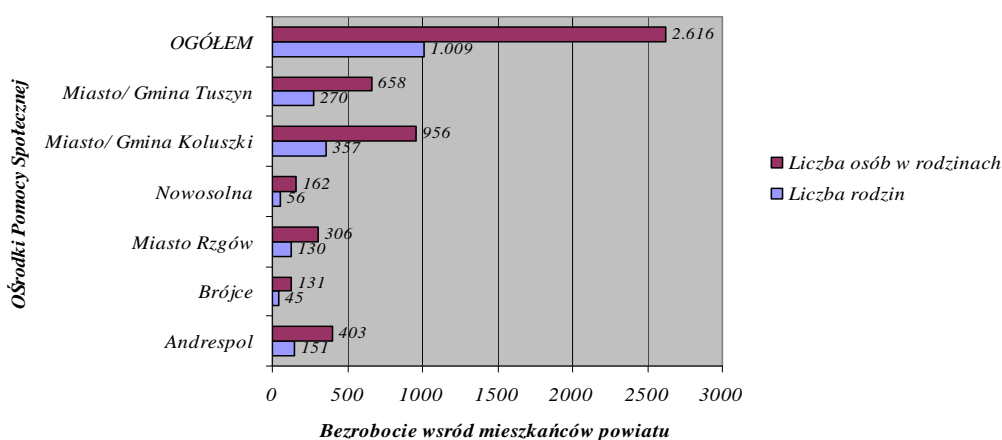
3. Sieroctwo naturalne i społeczne.
4. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.
5. Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.
6. Długotrwała lub ciężka choroba.
7. Niepełnosprawność.
8. Przemoc w rodzinie.
9. Alkoholizm i narkomania.
10. Przystosowanie do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.
11. Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi.

2.2. Bezrobocie.

Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym, oznaczającym brak pracy zarobkowej dla osób zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia. (Bańka A. „Bezrobocie”, Poznań 1992) Zjawisko bezrobocia w Powiecie Łódzkim Wschodnim ilustruje rysunek nr 8. Z powodu bezrobocia ośrodki pomocy społecznej w roku 2012 udzieliły pomocy 1.009 rodzinom, w tym pomocą objętych zostało 2.616 osób w tych rodzinach.

Najwięcej osób objęto pomocą w mieście i gminie Koluszki przyznając 357 świadczeń rodzinom, w tym 956 osobom pochodzącym z tych rodzin. Najmniej świadczeń udzieliła gmina Brójce – 45 rodzinom i 131 osobom – rysunek nr 8.

Rysunek nr 8: Liczba osób bezrobotnych zgłaszających się po pomoc do ośrodków pomocy społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej.

Tabela nr 10 ilustruje skalę bezrobocia, według której na dzień 31 grudnia 2012r. liczba osób bezrobotnych w Powiecie wynosiła 3.532 osoby, w tym przeważającą większość stanowili długotrwale bezrobotni – 1.777 osób. Pozostała część, to osoby z prawem do zasiłku – 725 osób. Wśród bezrobotnych najwięcej osób pochodziło z miasta i gminy Koluszki – 1.431 osób, w tym osoby długotrwale bezrobotne – 1.027 osób oraz bezrobotni z prawem do zasiłku – 404 osób. Najmniejszą liczbę bezrobotnych, biorąc pod uwagę osoby bezrobotne ogółem i długotrwale bezrobotne posiada gmina Nowosolna (odpowiednio 175 osób i 61 osób). Bezrobotni z prawem do zasiłku w ogóle nie występują na terenie gminy Rzgów.

Tabela nr 10: Dane dotyczące osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie pracy.

<i>Gmina/ Miasto</i>	<i>Osoby bezrobotne ogółem</i>	<i>Długotrwale bezrobotni</i>	<i>Bezrobotni z prawem do zasiłku</i>
<i>Andrespol</i>	<i>694</i>	<i>265</i>	<i>110</i>
<i>Brójce</i>	<i>247</i>	<i>81</i>	<i>62</i>
<i>Rzgów</i>	<i>436</i>	<i>163</i>	<i>0</i>
<i>Nowosolna</i>	<i>175</i>	<i>61</i>	<i>31</i>
<i>Gmina/ Miasto Koluszki</i>	<i>1.431</i>	<i>1.027</i>	<i>404</i>
<i>Gmina/ Miasto Tuszyń</i>	<i>549</i>	<i>180</i>	<i>118</i>
<i>Ogółem</i>	<i>3.532</i>	<i>1.777</i>	<i>725</i>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej.

Porównując dane z rysunku nr 8 i tabeli nr 10 można zauważyć, że więcej osób zarejestrowanych jest w urzędzie pracy – 3.532 niż składających wnioski w ośrodkach pomocy społecznej o przyznanie świadczenia z tytułu bezrobocia – 2.616.

Najwięcej osób bezrobotnych znajduje się – w gminach najsilniej zurbanizowanych i uprzemysłowionych, tzn. w Koluszkach, Andrespolu i Tuszynie.

Skala bezrobocia ulega ciągłym zmianom dlatego potrzebne są wzmożone działania na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych.

Należy jednak zauważyć, że powyższe dane nie zawierają informacji o osobach, które pozostają bez pracy lecz nie są zarejestrowane w urzędzie pracy.

2.3. Ubóstwo.

Tradycyjne pojęcie ubóstwa, można scharakteryzować poprzez:

- 1) brak dochodów;
- 2) brak zaspokojenia podstawowych potrzeb osoby czy rodziny żyjącej w danej społeczności lokalnej. (www.usfiles.us.szc.pl)

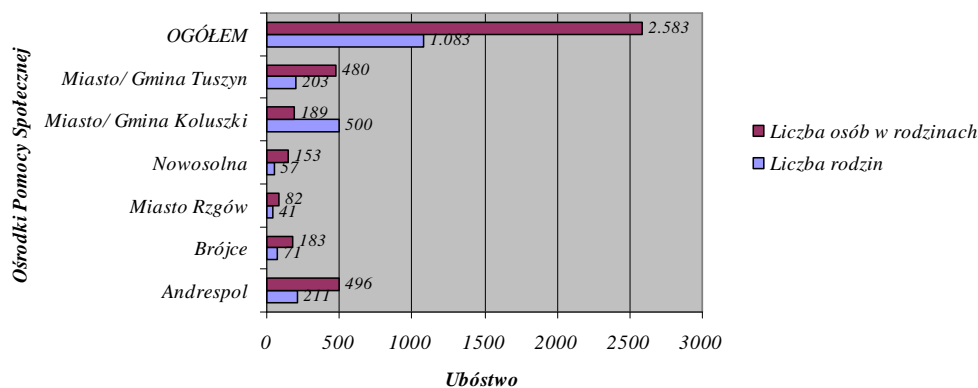
Rozmiary ubóstwa określają jego zasięg i głębokość. (www.usfiles.us.szc.pl)

Zasięg ubóstwa oblicza się poprzez wykazanie liczby gospodarstw domowych, które kwalifikują się do sfery ubóstwa, głębokość ubóstwa – jak bardzo gospodarstwa te są ubogie. (www.usfiles.us.szc.pl)

Wskaźnikiem zasięgu ubóstwa jest najczęściej odsetek ubogich w stosunku do badanej populacji, czyli procent ludzi znajdujących się poniżej linii ubóstwa. (www.usfiles.us.szc.pl)

Wskaźnikiem głębokości ubóstwa jest „luka”, która informuje o tym, ile środków brakuje ubogim, aby żaden z nich nie znajdował się poniżej linii ubóstwa. (www.usfiles.us.szc.pl)

Rysunek nr 9: Liczba osób żyjących w ubóstwie zgłaszających się po pomoc do ośrodków pomocy społecznej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej.

Odwołując się do danych z rysunku 9 w Powiecie Łódzkim Wschodnim w 2012r. udzielono wsparcia z powodu ubóstwa 1.083 rodzinom, w tym 2.583 osobom.

Najwięcej korzystających ze wsparcia pomocy społecznej było w mieście i gminie Koluszki oraz gminie Andrespol. W Koluszkach z pomocy społecznej skorzystało 189 rodzin, w tym 500 osób, na terenie Andrespola 211 rodzin, w tym 496 osób.

Najmniej świadczeniobiorców było w Rzgowie – 41 rodzin, w tym 82 osoby.

Powyższe dane nie ukazują rzeczywistego poziomu ubóstwa społecznego. Powodem tego jest niechęć do przyznawania się przez rodziny, czy osoby do problemu związanego z ubóstwem, traktując go jako sprawę wstydliwą. Dlatego też pomoc społeczna otwarta jest na osoby przychodzące z informacją o niedostatkach rodzin/ osób, a potrzebujących wsparcia.

2.4. Sieroctwo naturalne i społeczne.

Definicja sieroctwa może mieć szeroki zakres znaczeniowy i dlatego coraz częściej występuje podział na sieroctwo naturalne i sieroctwo społeczne.

Sieroctwo naturalne występuje wtedy, gdy oboje rodzice dziecka nie żyją. Sieroctwo społeczne ma miejsce wówczas, gdy dziecko zostaje pozbawione normalnego środowiska rodzinnego, na skutek: alkoholizmu, rozkładu pożycia małżeńskiego, biedy, choroby psychicznej lub fizycznej rodziców itd. W niektórych przypadkach zdarza się, że dziecko zamieszkuje z rodzicami i formalnie jest pod ich opieką, ale faktycznie może być pozbawione właściwej opieki ze strony rodziców. W innych sytuacjach dziecko przebywa w pieczy zastępczej. (Okoń W., Nowy słownik pedagogiczny”, Warszawa 2004r., www.mopr.grudziadz.pl)

Zadanie to, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

W Powiecie Łódzkim Wschodnim w roku 2012 odnotowano 130 dzieci uznanych jako sieroty, w tym tylko 5 dzieci, to sieroty naturalne, 125 dzieci to sieroty społeczne. (Sprawozdanie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie sporządzone dla potrzeb Głównego Urzędu Statystycznego)

2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

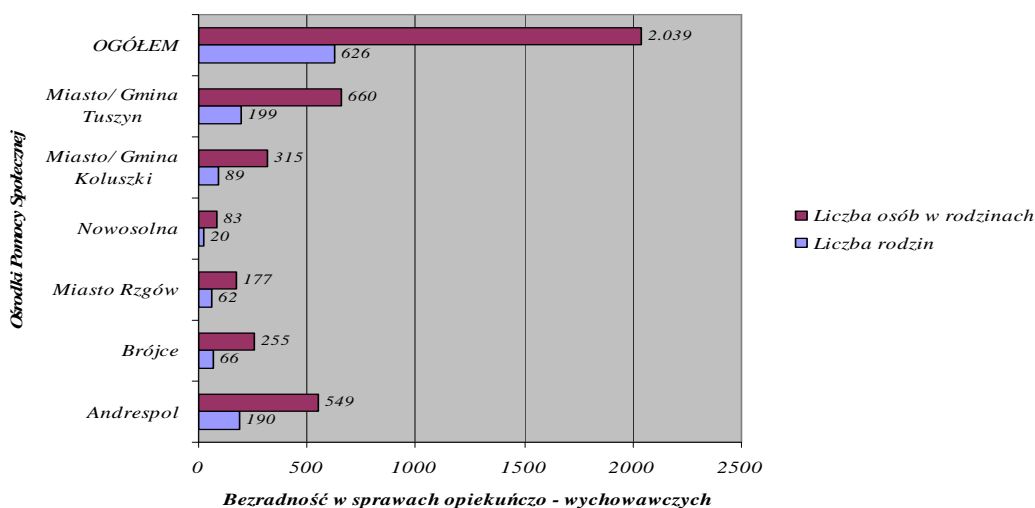
Rodzina jest pierwszą a zarazem podstawową komórką społeczną, służącą do zaspokojenia potrzeb społecznych, psychicznych i emocjonalnych członków rodziny. Jest także pierwszym środowiskiem wychowawczym dziecka, na które ma wpływ m.in:

- 1) struktura rodziny;
- 2) atmosfera wychowawcza w domu;
- 3) poziom wykształcenia rodziców;
- 4) sytuacja materialna i zdrowotna jej członków. (www.trzebowniko.pl)

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych może wynikać z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego i odzwierciedlać się w trudnościach w wypełnieniu ról społecznych zarówno przez rodziców, jak i dzieci, co z kolei przejawia się złym funkcjonowaniem rodziny. Dotyczy to m.in.: problemów wychowawczych, łamania obyczajów i norm społecznych czy agresywnego zachowania i przemocy. (www.trzebowniko.pl)

Rysunek nr 10 ilustruje stan bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych zarówno rodzin, jak i osób pochodzących z tych rodzin, zamieszkujących Powiat Łódzki Wschodni, objętych pomocą instytucjonalną.

Rysunek nr 10 : Liczba osób bezradnych w sprawach opiekuńczo – wychowawczych zgłaszających się po pomoc do ośrodków pomocy społecznej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej.

W Powiecie najwięcej rodzin zgłaszających bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych zarejestrowano w mieście i gminie Tuszyn – 199 rodzin, w tym 660 osób z tych rodzin. Najmniejsza skala bezradności występowała w gminie Nowosolna – 20 rodzin, w tym 83 osoby z tych rodzin.

Ogółem w 2012r. w Powiecie było 626 rodzin korzystających z pomocy i wsparcia ośrodka pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, natomiast osób w tych rodzinach było 2.039.

Na podstawie danych zawartych w tabeli nr 9 (załącznik nr 1) można zauważyć, iż bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych była drugim kryterium pod względem ilości świadczeń udzielonych beneficjentom zgłaszającym się po pomoc do ośrodków pomocy społecznej.

Porównując rok 2005 (dane zawarte w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Łódzkiego Wschodniego 2007 – 2013r. i 2012r. – pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych ma tendencję spadkową – mniej o 451 osób, (2005r. – 2.490 osób, 2012r. – 2.039). Wydaje się jednak, że wraz ze spadkiem liczby osób zgłaszających bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, wzrasta liczba dzieci porzuconych, umieszczonych w pieczy zastępczej.

2.6. Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.

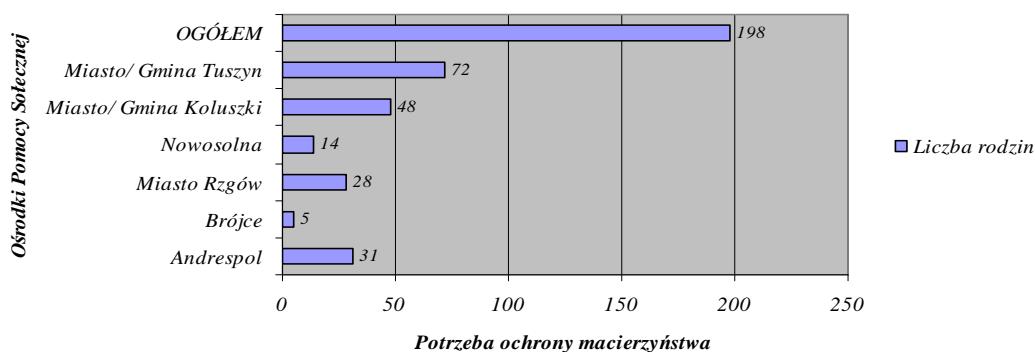
2.6.1. Ochrona macierzyństwa.

Według Encyklopedii PWN ochrona macierzyństwa została zdefiniowana jako „całokształt szczególnych uprawnień, które przysługują pracującej kobiecie w okresie ciąży, porożu i wychowania małego dziecka”.

Według T. Liszcz w książce pt.: „Prawo pracy a macierzyństwo i rodzina” autorka stwierdza, iż rodzina stanowi fundament nie tylko dla członków rodziny, ale także dla organizacji i wspólnot.

Rzeczpospolita Polska w artykule 71, ust. 1 Konstytucji z 2 kwietnia 1997r. zobowiązała się do uwzględnienia dobra rodziny w polityce społecznej i gospodarczej, dlatego też państwo, ze swojej strony powinno tworzyć odpowiednie warunki prawne, ekonomiczne, społeczne, by zachęcić młodych ludzi do zakładania rodzin, umożliwiając im pogodzenie życia rodzinnego z pracą zawodową.

Rysunek nr 11: Liczba rodzin objętych pomocą dotyczącą ochrony macierzyństwa przez ośrodki pomocy społecznej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej.

Analizując sytuację w roku 2012, można stwierdzić, że na terenie Powiatu nastąpił spadek zapotrzebowania na świadczenia z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa w stosunku do danych zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach 2007–2013, a dotyczących roku 2006, w którym liczba rodzin korzystających z tego typu świadczeń wynosiła 402. Największe zapotrzebowanie na świadczenia było w mieście i gminie Koluszki – 268 rodzin, najmniejsze w gminie Brójce – 7 rodzin.

W roku 2012 liczba świadczeniobiorców z powodu ochrony macierzyństwa wynosiła 198 rodzin, z czego najwięcej rodzin pobierających świadczenia było w mieście i gminie Tuszyn – 72 rodziny, najmniej w gminie Brójce – 5 rodzin.

Wpływ na tę sytuację mają działania legislacyjne związane z ochroną macierzyństwa i wydłużeniem okresu trwania zasiłku macierzyńskiego. Jednakże to rodzinę należy traktować jako inwestycję w przyszłość i zachęcać młodych Polaków do zakładania rodzin i posiadania dzieci – jest to niewątpliwie jedno z ważniejszych zadań państwa i samorządów lokalnych.

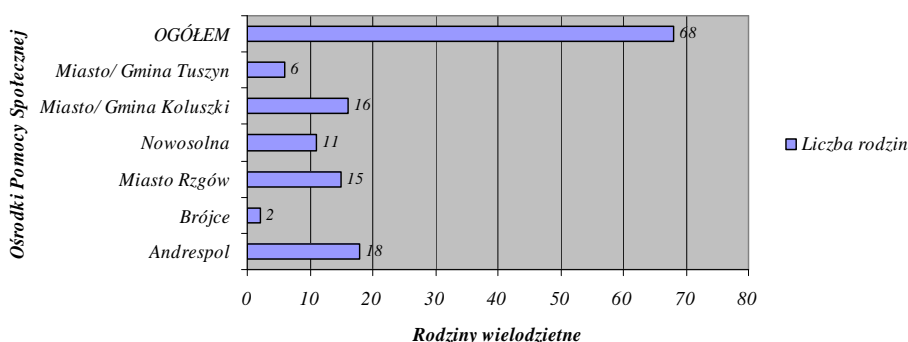
2.6.2. Ochrona wielodzietności.

Według prawa polskiego za rodzinę wielodzietną uważa się rodzinę posiadającą minimum 3 dzieci. W Polsce rodziny wielodzietne z 3 i więcej dzieci należą jeszcze do rzadkości (dane %):

- 17% rodzin w Polsce, to rodziny wielodzietne 3+;
- 30% dzieci wychowuje się w rodzinach 3+;
- 17% dzieci wychowuje się w rodzinach 5+;
- 90% dzieci z rodzin 4+ żyje w biedzie – poniżej 300 zł./ osobę. (Bylicka I. „ Szczególna sytuacja rodzin wielodzietnych w Polsce, problemy i propozycje rozwiązań”)

W Powiecie w 2012r. 68 rodzin wielodzietnych było objętych wsparciem z pomocy społecznej. Najwięcej rodzin wielodzietnych objętych wsparciem zamieszkuje teren Andrespola – 18 rodzin, najmniej w gminie Brójce – 2 rodziny – rysunek nr 12.

Rysunek nr 12: Liczba rodzin wielodzietnych zgłaszających się po pomoc do ośrodków pomocy społecznej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej.

Jednym z pozytywnych działań prorodzinnych, wspierających rodziny wielodzietne w Polsce jest wprowadzenie przez niektóre gminy Karty Dużych Rodzin, mającej na celu:

- 1) przekroczenie bariery dwojga dzieci w rodzinie;
- 2) ułatwienie dużym rodzinom dostępności do dóbr kultury, sportu, rekreacji oraz do usług i towarów oferowanych przez jednostki organizacyjne i instytucje kultury;
- 3) upowszechnianie pozytywnego wizerunku dużej rodziny;
- 4) zwiększenie szans rozwoju dla dzieci i młodzieży wychowujących się w rodzinach wielodzietnych 3+

Karta Dużych Rodzin ma być również wprowadzona programem rządowym. Uzyskała już wsparcie Prezydenta Polski Bronisława Komorowskiego, a nad jej wprowadzeniem czuwa minister pracy i polityki społecznej Władysław Kosiniak–Kamysz, który podkreślił, że rodzina wielodzietna, to nie rodzina patologiczna. Należy ją wspierać nie tylko w wymiarze finansowym, ale też prestiżowym. (www.rp.pl)

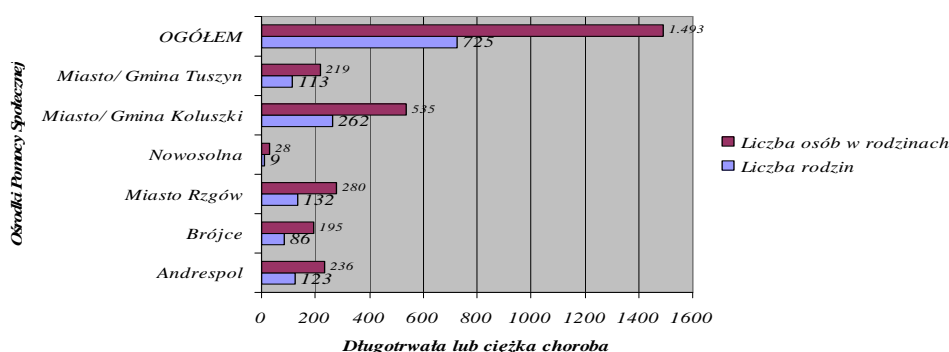
Należy zauważyć, że jako pierwszy w Polsce Kartę Dużych Rodzin wprowadził Samorząd Województwa Łódzkiego. Dotąd brak jest jednak wojewódzkiego rejestru wydanych kart co oznacza, iż nie dysponujemy aktualnymi danymi statystycznymi.

Na terenie Powiatu Łódzkiego Wschodniego żadna z gmin nie wprowadziła Karty Dużych Rodzin.

2.7. Długotrwała lub ciężka choroba.

Długotrwała lub ciężka choroba to jedna z bardzo częstych, a zarazem trudnych sytuacji życiowych osób i rodzin, mających wpływ na utrzymanie pracy. Sytuacja osób przewlekle i ciężko chorych jest pogłębiona utrudnieniami związanymi z dostępem do specjalistycznej opieki medycznej, postępującym procesem wykluczenia społecznego rodzin dotkniętych chorobą – rysunek nr 13. (www.book.google.pl)

Rysunek nr 13: Liczba osób długotrwanie lub ciężko chorujących zgłaszających się po pomoc do ośrodków pomocy społecznej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej.

W 2012r. w Powiecie świadczenie z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby ogółem pobierało 725 rodzin, w tym 1493 osoby. Najwięcej w mieście i gminie Koluszki – 262 rodziny, w tym 535 osób, najmniej w gminie Nowosolna – 9 rodzin, w tym 28 osób.

2.8. Niepełnosprawność.

Niepełnosprawność oznacza trwałą bądź okresową niezdolność do prawidłowego funkcjonowania w życiu społecznym, z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu danej osoby, powodując niezdolność do pracy. (www.pl.wikipedia.org)

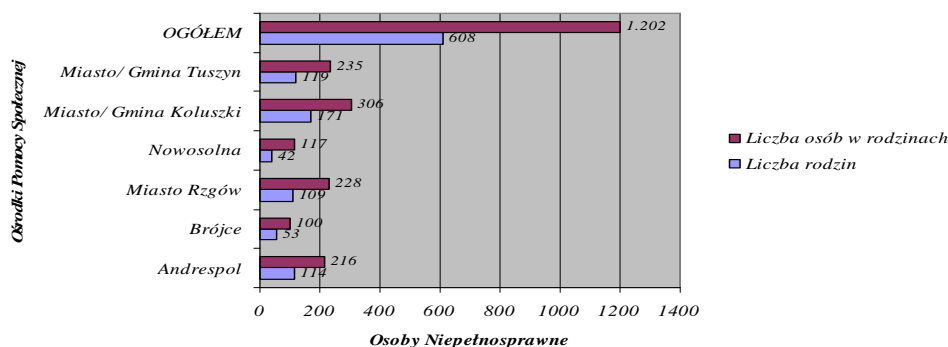
W Polsce mamy dwa rodzaje orzecznictwa: dla celów rentowych i pozarentowych. Pierwszy prowadzony jest przez lekarzy orzeczników ZUS, komisje lekarskie Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego lub komisje lekarskie podległe Ministerstwu Spraw Wewnętrznych działających na podstawie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Drugi rodzaj orzecznictwa prowadzony jest przez zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności dla osób dorosłych oraz dzieci do 16 roku życia, działające na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych.

(Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych – tekst jednolity Dz. U. z 2011r. Nr 127 poz. 721 z późn. zm.).

W Powiecie w 2012r. ze świadczeń ośrodków pomocy społecznej przyznawanych z powodu niepełnosprawności łącznie skorzystało 608 rodzin, w tym 1.202 osób. Najwięcej świadczeń było wypłaconych w mieście i gminie Koluszki – 171 świadczeń pobranych przez rodziny, w tym 306 osób. Najmniej w gminie Brójce i gminie Nowosolna. Na terenie gminy Nowosolna – 42 rodziny otrzymały świadczenia z tytułu niepełnosprawności, w tym 117 osób, na terenie gminy Brójce – 53 rodziny, w tym 100 osób – rysunek nr 14.

W 2012r. niepełnosprawność zajęła drugie miejsce stanowiąc jeden ze znaczących powodów przyznania świadczeń z ośrodków pomocy społecznej – tabela nr 9 (załącznik nr 1).

Rysunek nr 14: Liczba osób niepełnosprawnych zgłaszających się po pomoc do ośrodków pomocy społecznej.

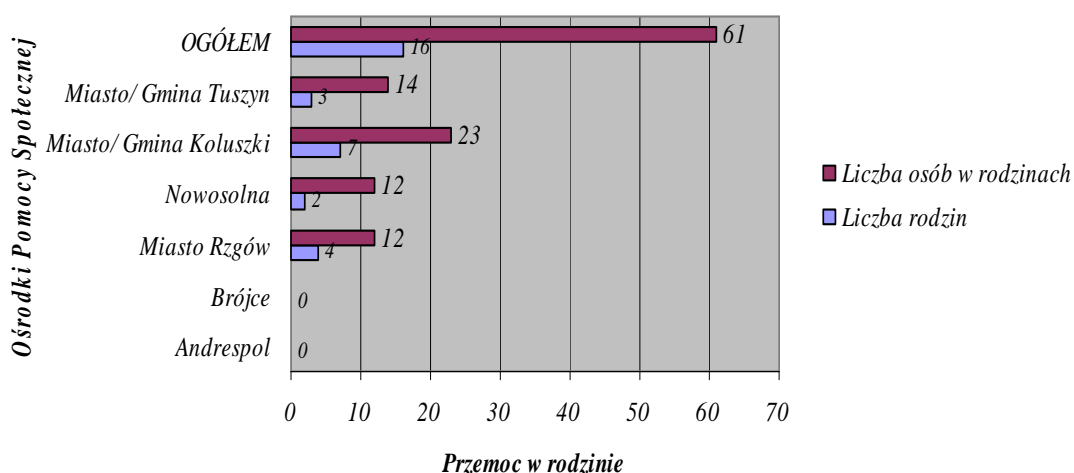

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej.

2.9. Przemoc w rodzinie.

Przemoc w rodzinie w świetle zapisu art. 2 ust. 2, znowelizowanej w 2010 roku ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie to: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny [–], w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Rysunek nr 15: Ofiary przemocy zgłaszające się po pomoc do ośrodków pomocy społecznej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej.

W całym Powiecie w 2012r. z powodu przemocy w rodzinie ośrodki pomocy społecznej objęły wsparciem 16 rodzin, w tym 61 osób. Najwięcej ofiar pochodziło z miasta i gminy Koluszki: 7 rodzin, w tym 23 osoby. Najmniej z gminy Nowosolna 2 rodziny, w tym 12 osób. W gminie Andrespol i gminie Brójce nie odnotowano zjawiska przemocy w rodzinach.

W roku 2012 w Powiecie tylko 8 sprawców przemocy zgłosiło się o pomoc do ośrodka pomocy społecznej, spośród których 7 osób pochodziło z miasta i gminy Koluszki i 1 osoba z miasta Rzgów. W pozostałych gminach nie odnotowano sprawców przemocy w rodzinie.

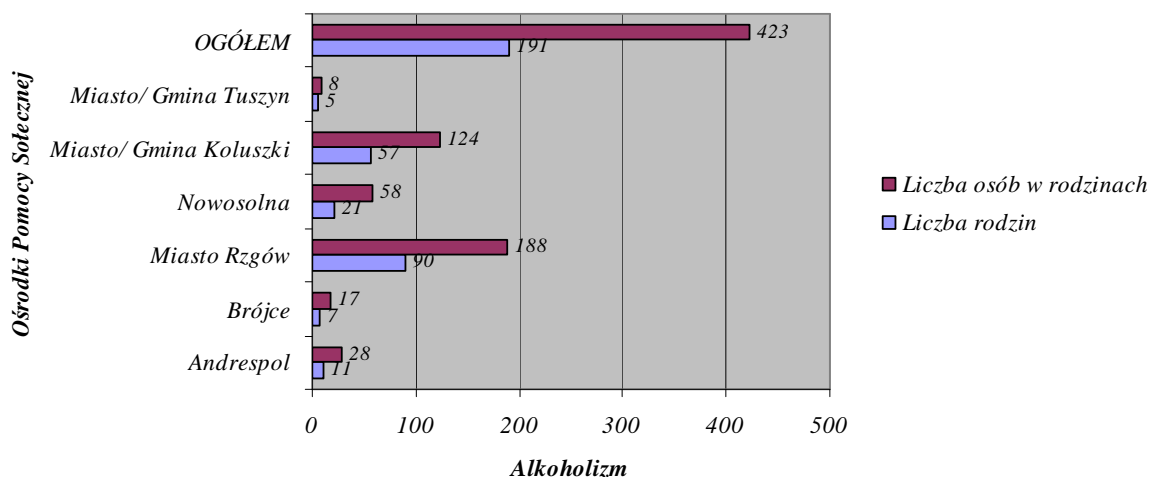
Należy zauważyć, że zarówno ofiary jak i sprawcy przemocy oraz świadkowie przemocy mają ustawowo zagwarantowane prawo do pomocy i wsparcia edukacyjno – korekcyjnego.

2.10. Alkoholizm i narkomania.

Alkoholizm, to zaburzenie polegające na utracie kontroli nad ilością spożywanego alkoholu. Problem ten dotyczy nie tylko jednostki ale także rodziny – rysunek nr 16. (Woronowicz B. T., „Alkoholizm jako choroba”, Warszawa, 1995).

Pojęcie narkomanii w ustawie z dnia 24 kwietnia 1997r. o przeciwdziałaniu narkomanii w art. 6 pkt 5 zostało zdefiniowane jako „stałe lub okresowe używanie w celach niemedycznych środków odurzających lub substancji psychotropowych albo środków zastępczych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich”.

Rysunek nr 16: Liczba osób uzależnionych od alkoholu zgłaszających się po pomoc do ośrodków pomocy społecznej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej.

Ośrodki pomocy społecznej w Powiecie w 2012r. udzieliły pomocy z powodu nadużywania alkoholu 191 rodzinom, w tym 423 osobom.

Z analizy danych wynika, że najwięcej rodzin objętych pomocą z powodu nadużywania alkoholu było w mieście Rzgów – 90 rodzin, w tym 188 osób, natomiast najmniej w mieście i gminie Tuszyn – 5 rodzin, w tym 8 osób.

Na uwagę zasługuje fakt, iż w całym Powiecie Łódzkim Wschodnim żadna gmina nie odnotowała zjawiska narkomanii jako powodu przyznania pomocy.

Nie jest prowadzona żadna statystyka dotycząca osób sięgających po tzw. „dopalacze” oraz inne substancje psychoaktywne.

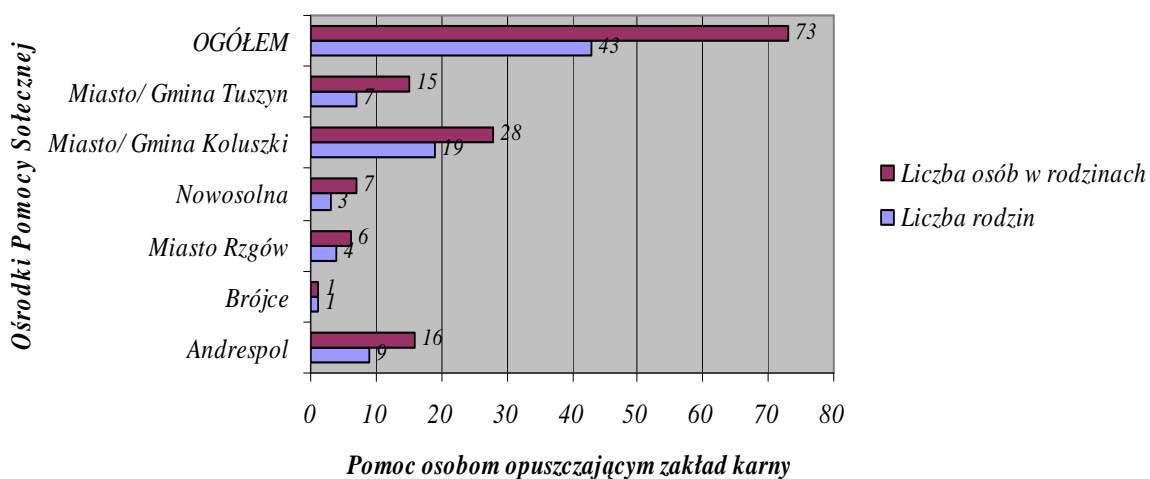

2.11. Przystosowanie do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Izolacja więzienna, to krótszy bądź dłuższy stan przejściowy. Normą dla każdego człowieka jest funkcjonowanie w środowisku otwartym i pełnienie ról społecznych. Więzienie jest systemem sztucznie zamkniętym, które ma zresocjalizować więźnia, tak by po opuszczeniu zakładu karnego czyli odzyskaniu zdolności do prospołecznego funkcjonowania, nie powrócił do przestępstwa.

Procesowi przystosowania do nowych warunków życia poza zakładem karnym towarzyszy m.in. brak akceptacji społecznej i związane z tym trudności w odzyskaniu samodzielności. Bariery ujawniają się np. przy poszukiwaniu pracy, w kontaktach z urzędami, jak i w środowiskach towarzyskich, którym towarzyszy jawna niechęć. Dodatkowo dochodzą obawy najbliższych, dotyczące niewiadomej przyszłości. W takiej sytuacji skazany ma prawo skorzystać z pomocy instytucji wspierającej w przystosowaniu i radzeniu sobie z problemami napotkanymi w codziennym życiu. (www.irss.pl)

Rysunek nr 17: Liczba osób zwolnionych z zakładu karnego zgłaszających się po pomoc do ośrodków pomocy społecznej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej.

Dane z rysunku nr 17 wskazują, iż najwięcej świadczeń po opuszczeniu zakładu karnego udzielił Ośrodek Pomocy Społecznej w mieście i gminie Koluszki – 19 rodzin, w tym 28 osób w tych rodzinach.

Najmniej rodzin, z tego powiatu korzystało z pomocy w gminie Brójce – 1 rodzina, w tym 1 osoba. W Powiecie ogółem udzielono pomocy 43 rodzinom, w tym 73 osobom.

2.12. Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi.

„Handel ludźmi jest postrzegany jako jeden z najbardziej dochodowych biznesów prowadzonych na świecie”. Zajmuje trzecie miejsce zaraz po handlu narkotykami i handlu bronią. To najbardziej dochodowa gałąź przestępczości zorganizowanej. (www.tvp.info)

Kodeks Karny definiuje handel ludźmi jako: werbowanie, transport, dostarczenie, przekazywanie lub przyjmowanie osoby z zastosowaniem:

- 1) przemocy lub groźby bezprawnej;*
- 2) uprowadzenia;*
- 3) podstępu;*
- 4) wprowadzenia w błąd albo wyzyskania błędu;*
- 5) nadużycia stosunku zależności, wykorzystania krytycznego położenia;*
- 6) udzielenia albo przyjęcia korzyści majątkowej w celu jej wykorzystania w szczególności: w prostytucji, pornografii lub innych formach seksualnego wykorzystania, w pracy lub w usługach o charakterze przymusowym, w żebractwie, niewolnictwie lub innych formach wykorzystania poniżających godność człowieka albo w celu pozyskania komórek, tkanek lub narządów.*

Do najważniejszych przyczyn sprzyjających handlowi ludźmi zaliczamy:

- 1. Przyczyny ekonomiczne: wysoki wskaźnik bezrobocia, ubóstwa, brak perspektyw na zdobycie legalnej pracy za granicą.*
- 2. Przyczyny socjalne: przemoc w rodzinie, alkoholizm lub uzależnienie od narkotyków w rodzinie, brak zainteresowania dzieckiem ze strony rodziców, słabo rozwinięty system opieki społecznej.*
- 3. Przyczyny polityczno – społeczne: zmiana systemu politycznego w danym kraju, przemiany polityczne w krajach sąsiadujących, wojna oraz konflikty zbrojne.*
- 4. Przyczyny prawne: niespójny system prawny, nieprzestrzeganie praw człowieka, brak odpowiednich mechanizmów prawnych chroniących ofiarę handlu ludźmi.*

Z danych statystycznych Ministra Spraw Wewnętrznych wynika, iż problem ten dotyczy również Polaków i ma tendencję wzrostową. Według danych statystycznych w latach 1999 i 2008 handel ludźmi przedstawia się następująco:

1. Liczba zakończonych postępowań:

1) w 1999r. – 17 osób;

2) w 2008 – 53 osoby.

2. Liczba spraw zakończonych wniesieniem aktu oskarżenia:

1) w 1999r. – 14 osób;

2) w 2008r. – 28 osób.

3. Liczba osób oskarżonych:

1) w 1999r. – 24 osoby;

2) w 2008 – 78 osób.

4. Liczba osób pokrzywdzonych:

1) w 1999r. – 109 osób;

2) w 2008r. – 315 osób.

Należy mieć nadzieję, że dane te ilustrują wzrost wykrywalności, a nie wzrost przestępczości.

Ustawa o pomocy społecznej w art. 7 pkt 7a wymienia ochronę ofiar handlu ludźmi jako przesłankę do przyznania świadczeń z pomocy społecznej. W Powiecie Łódzkim Wschodnim w roku 2012r. ofiar handlu zgłaszających się po pomoc do ośrodków pomocy społecznej brak.

2.13. Struktura zatrudnienia w ośrodkach pomocy społecznej.

W Powiecie Łódzkim Wschodnim w każdej gminie działa ośrodek pomocy społecznej.

Łącznie w Powiecie funkcjonuje sześć ośrodków pomocy społecznej:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Rokicińska 125, 95–202 Andrespol,*
- 2) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Długa 48, 72–304 Brójce,*
- 3) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Rynek Nowosolna 1, 92–703 Łódź,*
- 4) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Konińska 8, 62–586 Rzgów,*
- 5) Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Brzezińska 32, 95–040 Koluszki,*
- 6) Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Żeromskiego 24/ 26, 95–080 Tuszyn.*

Ogółem w ośrodkach pomocy społecznej w 2012r. pracowało 72 pracowników, w tym:

- 1) 31 pracowników administracji;*
- 2) 35 pracowników socjalnych;*
- 3) 6 kierowników:*

o 25 osób więcej niż w 2005r. (Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych 2007 – 2013r.).

Wzrost liczby pracowników dokonywał się stopniowo, wskutek zmian zachodzących w ustawie o pomocy społecznej, a także z powodu wejścia w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – tabela nr 11.

Struktura zatrudnienia według wykształcenia w ośrodkach pomocy społecznej:

- 1) wśród 31 pracowników administracji, 9 pracowników posiada średnie wykształcenie, 21 wyższe wykształcenie, natomiast 1 pracownik posiada inne wykształcenie (nie zaliczone do żadnego z wymienionych podziałów zatrudnienia),*
- 2) z grupy 35 pracowników socjalnych 17 posiada wykształcenie wyższe, 18 średnie, 11 pracowników socjalnych ma specjalizację z organizacji pomocy społecznej, 1 pracownik specjalizację 1–ego stopnia, 5 pracowników specjalizację 2–ego stopnia,*
- 3) wśród kierowników ośrodków pomocy społecznej wszyscy posiadają wykształcenie wyższe, kierunkowe o specjalizacji z pomocy społecznej.*

Tabela nr 11: Struktura zatrudnienia w ośrodkach pomocy społecznej.

Dane Ośrodki Pomocy Społecznej		Struktura zatrudnienia według wykształcenia								
		Ogółem	spec. z organizacji pom. społ.	spec. z 1-ego st. z organizacji pom. społ.	spec. z 2-ego st. z organizacji pom. społ.	średnie	police- alne	wyższe	wyższe kier. spec. Pomoc społecz- na	podyplo- mowe spec. Pomoc społecz- na
GOPS Andrespol	Pracownik Administracyjny	8				4		4		
	Pracownik Socjalny	6	2	1		5		1		
	Kierownik	1						1	1	
	Ogółem	15	2	1		9		6	1	
MGOPS Tuszyn	Pracownik Administracyjny	6				2		4		
	Pracownik Socjalny	8				4		4		
	Kierownik	1						1	1	
	Ogółem	15				6		9	1	
MGOPS Koluszki	Pracownik Administracyjny	7				2		5		
	Pracownik Socjalny	12	6		2	6		6		
	Kierownik	1						1	1	
	Ogółem	20	6		2	8		12	1	
GOPS Nowosolna	Pracownik Administracyjny	3						2		1
	Pracownik Socjalny	3	1		1	1		2		
	Kierownik	1						1	1	
	Ogółem	7	1		1	1		5	1	1
MOPS Rzgów	Pracownik Administracyjny	5						5		
	Pracownik Socjalny	4	1		1	1		3		
	Kierownik	1						1	1	
	Ogółem	10	1		1	1		9	1	
GOPS Brójce	Pracownik Administracyjny	2				1		1		
	Pracownik Socjalny	2	1		1	1		1		
	Kierownik	1						1	1	
	Ogółem	5	1		1	2		3	1	
POWIAT Łódzki Wschodni OGÓLEM	Pracownik Administracyjny	31				9		21		1
	Pracownik Socjalny	35	11	1	5	18		17		
	Kierownik	6						6	6	
	Ogółem	72	11	1	5	27		44	6	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ocen Zasobów Pomocy Społecznej.

2.14. Liczba świadczeń wypłacanych w ośrodkach pomocy społecznej.

Miejsko – gminne, miejskie oraz gminne ośrodki pomocy społecznej w roku 2012 wypłaciły świadczenia 5.887 osobom. Pomoc ta, kształtowała się w następujący sposób:

- 1) zasiłki stałe wypłacono 358 osobom – 1.406.108 zł.;
- 2) zasiłki okresowe 514 osobom – 598.312 zł.,
- 3) zasiłki celowe 1.526 osobom – 1.385.216 zł.
- 4) świadczenia opiekuńcze 1.462 osobom – 3.488.793 zł.,
- 5) zasiłki rodzinne 2.027 osobom – 6.583.694 zł.

Łącznie gminna pomoc społeczna na świadczenia własne i zlecone wydała 13.462.123 zł. Kwota nie obejmuje dofinansowań gmin związanych z umieszczeniem osób w domach pomocy społecznej i dzieci w pieczy zastępczej.

Pierwsze miejsce pod względem ilości osób korzystających ze wsparcia w formie pieniężnej zajmuje miasto i gmina Koluszki, ostatnie gmina Nowosolna – tabela 12.

Tabela nr 12: Liczba osób otrzymujących świadczenia z pomocy społecznej (dane w os. i %).

Ośrodki Pomocy Społecznej	GOPS Andrespol	GOPS Brójce	MGOPS Rzgów	GOPS Nowosolna	MGOPS Koluszki	MGOPS Tuszyn	Ogółem
Zasiłki stałe	72 – 8%	25 – 5%	25 – 3%	15 – 4%	116 – 6%	105 – 7%	358 – 6%
Zasiłki okresowe	134 – 14%	32 – 7%	105 – 13%	28 – 7%	67 – 4%	148 – 10%	514 – 9%
Zasiłki celowe	188 – 20%	94 – 20%	226 – 29%	77 – 20%	498 – 27%	443 – 31%	1.526 – 26%
Świadczenia opiekuńcze	251 – 27%	104 – 22%	169 – 21%	170 – 45%	542 – 29%	226 – 16%	1.462 – 25%
Zasiłki rodzinne	295 – 31%	223 – 46%	272 – 34%	92 – 24%	638 – 34%	507 – 36%	2.027 – 34%
Ogółem	940 – 16%	478 – 8%	797 – 14%	382 – 6%	1.861 – 32%	1.429 – 24%	5.887

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej.

W roku 2012 oprócz zasiłków, ośrodki pomocy społecznej przyznały następujące formy pomocy:

- 1) posiłki (dożywianie) – w Powiecie wydano 1.033 osobom, w tym objęto dożywianiem grupę 995 dzieci;*
- 2) pomoc z tytułu zdarzenia losowego – udzielono 26 rodzinom, w tym 57 osobom pochodzącym z tych rodzin;*
- 3) składki na ubezpieczenie zdrowotne – otrzymało 312 osób, składki na ubezpieczenie społeczne – 124 osoby;*
- 4) odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej – opłacono za 98 osób;*
- 5) sprawienie pogrzebu – dla 10 osób z terenu Powiatu;*
- 6) praca socjalna – skorzystało 2.048 rodzin, w tym 5.145 osób w tych rodzinach.*

III Część

Działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

3.1. Opis działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, powiatowe centrum pomocy rodzinie jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej, której utworzenie i utrzymywanie należy do zadań realizowanych przez powiat. Decyzja o utworzeniu centrum leży w kompetencji organu stanowiącego powiatu.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Powiecie Łódzkim Wschodnim zostało powołane na mocy Uchwały Nr 17/ 99 Rady Powiatu Łódzkiego Wschodniego z dnia 11 stycznia 1999r. Jest samodzielną jednostką organizacyjno – budżetową, podporządkowaną Zarządowi Powiatu, do której należą:

- 1) zadania własne powiatu o charakterze ponadgminnym w zakresie pomocy społecznej, polityki prorodzinnej czy wspierania osób niepełnosprawnych;*
- 2) zadania zlecone powiatowi z zakresu administracji rządowej;*
- 3) praca socjalna rozumiana jako działalność zawodowa, ukierunkowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz na tworzenie warunków sprzyjających temu celowi;*
- 4) prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej (przez zaspokojenie potrzeb socjalnych, oświatowych, kulturowych ludności).*

W Centrum funkcjonują zespoły do spraw:

- 1) obsługi osób niepełnosprawnych i spraw organizacyjnych;*
- 2) świadczeń i pomocy instytucjonalnej;*
- 3) pieczy zastępczej;*
- 4) finansowo – księgowy.*

Działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie opiera się na trzech głównych blokach tematycznych:

- 1. Pomocy społecznej.*
- 2. Pieczy zastępczej.*
- 3. Pozostałych zadaniach w zakresie polityki społecznej.*

3.1.1. Pomoc społeczna.

Starosta przy pomocy Centrum realizuje zadania na podstawie art. 112 ust. 8 ustawy o pomocy społecznej sprawując nadzór nad działalnością jednostek specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego oraz domów pomocy społecznej i jednostek interwencji kryzysowej. W oparciu o ust. 12 tego samego artykułu kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie składa Radzie Powiatu corocznie sprawozdanie z działalności Centrum oraz przedstawia wykaz potrzeb w zakresie pomocy społecznej. Rada Powiatu na podstawie przedstawionego wykazu potrzeb opracowuje i wdraża lokalne programy pomocy społecznej.

Na terenie Powiatu funkcjonują trzy domy pomocy społecznej:

1) w Koluszkach – dla osób w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie chorych.

Dom Pomocy Społecznej dla osób w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie chorych z chorobą Alzheimera przy Stowarzyszeniu Serc Jezusa i Maryi w Koluszkach przeznaczony jest dla 16 osób w podeszłym wieku i 30 osób przewlekle somatycznie chorych.

Dom spełnia wszystkie standardy określone w art. 55 ust. 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej i w rozwiązywaniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 sierpnia 2012r. w sprawie domów pomocy społecznej. Posiada wpis stały Wojewody Łódzkiego (Decyzja Nr 9014/ 2/ 3/ 08 z dnia 24 listopada 2008r.).

2) w Lisowicach – dla niepełnosprawnych intelektualnie kobiet.

Dom Pomocy Społecznej dla niepełnosprawnych intelektualnie kobiet w Lisowicach posiada 59 miejsc statutowych.

Na dzień 31 grudnia 2012r. placówka spełnia standardy zgodnie z obowiązującymi przepisami i posiada wpis Wojewody Łódzkiego z dnia 14 marca 2011r. nr PS.III.9013/ 27/ 2011.

3) w Wiśniowej Górze – dla przewlekle psychicznie chorych.

Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych w Wiśniowej Górze posiada 125 miejsc statutowych.

Na dzień 31 grudnia 2012r. placówka spełnia standardy zgodnie z obowiązującymi przepisami i posiada wpis stały Wojewody Łódzkiego z dnia 10 listopada 2011r. znak: PS–III.90.13/ 23/ 2010.2011.

W Powiecie Łódzkim Wschodnim działa Punkt Interwencji Kryzysowej z siedzibą w Łodzi. Ogółem w roku 2012 udzielono 314 porad. Punkt Interwencji Kryzysowej czynny był dwa razy w tygodniu. Specjaliści dyżurujący w punkcie, to m.in.:

- 1) psycholog;*
- 2) prawnik;*
- 3) pracownik socjalny.*

3.1.2. Piecza zastępcza.

Od dnia 1 stycznia 2012r. zgodnie z art. 182 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie pełni rolę organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Natomiast na podstawie art. 76 ust. 4 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej organizator przedstawia Staroście i Radzie Powiatu całoroczne sprawozdanie z efektów pracy. Również w oparciu o art. 182 ust 5 ustawy kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie składa Zarządowi Powiatu całoroczne sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz przedstawia zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej.

Bezpośrednim realizatorem zadań związanych z organizacją zastępczych form opieki nad dziećmi pozbawionymi opieki i wychowania ze strony rodziców biologicznych jest – powołany przez kierownika PCPR – zespół do spraw pieczy zastępczej.

W skład zespołu weszło pięciu pracowników (4 po pół etatu, 1 umowa zlecenie):

- 1) starszy specjalista pracy socjalnej;*
- 2) dwóch psychologów;*
- 3) dwóch specjalistów pracy socjalnej.*

Przed rozpoczęciem pracy z rodzinami sprawującymi rodzinną pieczę zastępczą, zostały opracowane wzory dokumentów, którymi posługują się pracownicy merytoryczni bezpośrednio współpracujący z rodzinami zastępczymi. Zaproponowana dokumentacja uwzględnia przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

- 1) karta rodziny zastępczej;*
- 2) karta dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej;*
- 3) ewidencja kontaktów z rodziną zastępczą;*
- 4) karta pracy z rodziną;*
- 5) ocena sytuacji dziecka;*

6) ocena rodziny zastępczej;

7) informacja o rodzinie biologicznej dziecka.

Do zadań zespołu ds. pieczy zastępczej w 2012 roku należało:

1. Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Idea rodzicielstwa zastępczego propagowana jest m.in. w ramach współpracy z parafiami Kościoła Katolickiego z terenu Powiatu Łódzkiego Wschodniego. Chętnych rodzin do zapewnienia opieki porzuconym bądź zaniedbywanym przez rodziców biologicznych dzieciom ciągle jednak brakuje.

Struktura rodzin zastępczych na dzień 31 grudnia 2012 r. przedstawiała się następująco (tabela nr 13 i 14):

1) rodziny zawodowe (w tym 1 w formie rodzinnego domu dziecka) – 8; liczba dzieci – 22;

2) rodziny niezawodowe – 29; liczba dzieci – 38, w tym 3 pełnoletnich;

3) rodziny spokrewnione – 51; liczba dzieci 70, w tym 7 pełnoletnich;

Tabela nr 13: Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Łódzkim Wschodnim z podziałem na miasta i gminy.

Miasto/ Gmina	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe	Rodziny ogółem
<i>Andrespol</i>	12	4	1	17
<i>Brójce</i>	5	2	2	9
<i>Miasto Rzgów</i>	4	2	3	9
<i>Nowosolna</i>	1	3	0	4
<i>Miasto/ Gmina Kozłowski</i>	13	15	1	29
<i>Miasto/ Gmina Tuszyn</i>	16	3	1	20
Ogółem	51	29	8	88

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie za rok 2012.

Tabela nr 14: Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w Powiecie z podziałem na miasta i gminy.

<i>Miasto/ Gmina</i>	<i>Dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych</i>
<i>Andrespol</i>	24
<i>Brójce</i>	11
<i>Miasto Rzgów</i>	19
<i>Nowosolna</i>	5
<i>Miasto/ Gmina Koluszki</i>	46
<i>Miasto/ Gmina Tuszyn</i>	25
<i>Ogółem</i>	130

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie za rok 2012.

Łącznie 88 rodzin zastępczych zapewniało opiekę i wychowanie 130 dzieciom, w tym 10 pełnoletnim wychowankom.

Ponadto poza powiatem umieszczonych było 35 dzieci, pochodzących z terenu Powiatu Łódzkiego Wschodniego, w tym 16 w rodzinach zastępczych i 19 w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Zatem według stanu na dzień 31 grudnia 2012r. 165 dzieci z terenu Powiatu Łódzkiego Wschodniego pozostawało w pieczy zastępczej.

2. Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz wydawanie zaświadczeń zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia i opinię.

Jedna rodzina niezawodowa złożyła wniosek o skierowanie na szkolenie w związku z zamiarem przekwalifikowania się w rodzinę zawodową. Poza tym wpłynęły dwa nowe wnioski kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe. Kandydaci na rodzinę zawodową zostali skierowani na szkolenie.

3. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

W związku z tym, iż sądy rodzinne powierzyły opiekę nad dziećmi rodzinom nieposiadającym kwalifikacji do pełnienia funkcji niezawodowej rodziny zastępczej przeszkolonych zostało 10 nowych rodzin, które uzyskały świadectwo ukończenia szkolenia PRIDE. W szkoleniu uczestniczyli też kandydaci na rodzinę zawodową. Łącznie w 2012 roku przeszkolonych zostało 11 rodzin. Szkolenie przeprowadzili trenerzy z Ośrodka Rodzin Zastępczych TRAD „Szansa” w Łodzi, zgodnie z umowami, zawartymi na podstawie art. 43 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pomiędzy PCPR w Łodzi a Oddziałem Terenowym TRAD w Łodzi.

4. Zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie kwalifikacji z uwzględnieniem potrzeb szkoleniowych rodzin.

Ze względu na zwiększanie się w rodzinach zastępczych liczby dzieci starszych, które w stosunkowo krótkim czasie rozpoczną samodzielne życie w roku 2012 zorganizowano szkolenie nt. „Jak przygotować dziecko do usamodzielnienia”. W szkoleniu uczestniczyło 20 rodzin na 31 zaproszonych. Spotkanie szkoleniowe prowadzone było przez psychologa i pedagoga z Ośrodka Rodzin Zastępczych „Szansa” w Łodzi. Uczestnicy spotkania mieli możliwość skonsultowania konkretnych problemów, z którymi borykają się w procesie opieki i wychowania powierzonych im dzieci.

5. Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych.

W roku 2012 rodziny zastępcze nie zgłaszały potrzeby uzyskania wsparcia ze strony rodzin pomocowych. Nawet w czasie urlopów wypoczynkowych radziły sobie z opieką nad powierzonymi dziećmi wysyłając je na kolonie bądź wyjeżdżały zabierając dzieci. Nie zostały też formalnie utworzone grupy wsparcia, ale wiele rodzin ma ze sobą kontakt i wymienia się doświadczeniami. Okazją ku temu są też spotkania szkoleniowe.

6. Organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy.

Funkcjonujące w Powiecie rodziny zastępcze nie są zainteresowane pomocą wolontariuszy.

7. *Współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z ośrodkami pomocy społecznej, sądami rodzinnymi, kuratorami sądowymi, szkołami, przedszkolami, poradniami pedagogiczno – psychologicznymi.*

W celu zapewnienia właściwej opieki dzieciom pozbawionym opieki rodziców biologicznych organizator rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Łódzkim Wschodnim systematycznie współpracuje ze środowiskiem lokalnym.

Współpraca ta dotyczy najczęściej:

1) diagnozowaniu sytuacji rodzin biologicznych, w których często występują problemy z alkoholem, bezrobocie, przemoc, problemy wychowawcze, niewydolność wychowawcza.

W przypadku braku możliwości skutecznej pomocy ze strony gminnych asystentów rodzin, występowano do sądów z wnioskami o ograniczenie lub pozbawienie władzy rodzicielskiej poprzez skierowanie dzieci do zastępczych form opieki lub adopcji. Współpraca z sądami dotyczyła także przekazywania informacji sądom o sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej oraz określenia zasadności dalszego pobytu w pieczy bądź wskazania możliwości powrotu do rodziny biologicznej. W roku 2012 skierowano do sądów rodzinnych 67 takich informacji wraz z opiniami dotyczącymi zasadności dalszego pobytu dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej;

2) podejmowaniu działań na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin i ewentualnego powrotu dzieci do domu rodzinnego – w tym zakresie największą rolę pełnić powinni asystenci rodzinni (pracownicy socjalni) w gminach. W ciągu ubiegłego roku żadna z rodzin biologicznych nie wystąpiła z wnioskiem o przywrócenie władzy rodzicielskiej i umożliwienie dzieciom powrotu do domu;

3) umożliwianiu rodzinom biologicznym kontaktu z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej.

Wszystkie chętne rodziny biologiczne miały możliwość kontaktowania się z dziećmi osobiście w miejscu zamieszkania rodziny zastępczej lub w siedzibie PCPR bądź też telefonicznie.

W miarę systematycznie kontakt z dziećmi utrzymywało 21 rodzin naturalnych. Pozwolenie sądu na zabieranie dzieci na weekendy i święta miały 4 rodziny;

4) poprawy sytuacji szkolnej dzieci.

W tym zakresie podejmowano współpracę ze szkołami uzyskując informacje o zachowaniu dziecka i postępach w nauce, a także wypełnianiu obowiązków opiekuńczo – wychowawczych przez rodziców zastępczych;

5) wyrównywaniu deficytów rozwojowych dzieci i likwidowaniu zaburzeń zachowania wychowanków – w tym celu współpracowano z rodzinami zastępczymi wskazując im możliwość podjęcia współpracy z poradniami psychologiczno – pedagogicznymi bądź pośredniczono w uzyskaniu przez rodzinę wsparcia w zakresie likwidowania występujących u dziecka zaburzeń.

8. Zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego.

Rodziny zastępcze mają możliwość korzystania z pomocy prawnej. W roku 2012 z konsultacji prawnych skorzystało 5 rodzin sprawujących pieczę zastępczą nad dziećmi.

9. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej.

W roku 2012 dokonano 67 ocen sytuacji dziecka pod kątem zaspokojenia potrzeb, oceny jego rozwoju, analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem, sytuacji rodzinnej dziecka, funkcjonowania w rodzinie zastępczej, w szkole, zasadności dalszego pobytu w pieczy zastępczej. Oceny wydano dla 57 dzieci, w tym sytuację 10 dzieci oceniono dwukrotnie. Po dokonaniu oceny sytuacji dziecka organizator rodzinnej pieczy zastępczej wydał opinie dotyczące dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

We wszystkich sprawach wydane zostały opinie potwierdzające zasadność pobytu dzieci w pieczy, w tym w 5 przypadkach do czasu zakończenia procedury adopcyjnej. W żadnym przypadku nie stwierdzono możliwości powrotu dziecka do biologicznych rodziców.

10. Dokonywanie oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Ocenianie jakości pracy opiekuńczo-wychowawczej i predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej rozpoczęto jesienią 2012r. Do końca roku oceniono 2 rodziny i prowadzącego rodzinny dom dziecka.

W ocenie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oceniane rodziny mogą nadal sprawować tę funkcję.

11. Wspieranie psychologiczno–pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą.

W roku 2012 wsparciem psychologiczno-pedagogicznym objętych było 38 rodzin zastępczych. Natomiast szczegółowej diagnozy psychologicznej w zakresie rozwoju społecznego, emocjonalnego, poznawczego i oceny specyfiki potrzeb dziecka dokonano w stosunku do 39 dzieci.

12. Zapewnienie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącemu rodzinny domy dziecka poradnictwa, które ma na celu wzmocnienie kompetencji i przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu.

Rodziny zastępcze uczestniczące w warsztatach szkoleniowych poświęconych ustalonej tematyce mają możliwość skorzystania z konsultacji osób prowadzących szkolenie, które są trenerami rodzinnej pieczy zastępczej bądź specjalistami w zakresie pedagogiki i psychologii i mają doświadczenie zawodowe w pracy z dziećmi. Okazją do wzmocnienia kompetencji zawodowych i przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu są też kontakty pracowników merytorycznych PCPR z rodzinami (odwiedzanie rodzin w domach, zapraszanie rodzin z dziećmi do siedziby Centrum).

13. Zgłaszanie do ośrodka adopcyjnego informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.

Do końca 2012r. zgłoszono do Regionalnego Ośrodka Adopcyjnego w Łodzi 28 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. Do adopcji zakwalifikowanych zostało 5 dzieci. Żadna z rozpoczętych procedur adopcyjnych nie została jednak zakończona (w przypadku 3 dzieci nie zakończone zostało postępowanie sądowe o ustanowienie rodzin adopcyjnych, dla 1 dziecka, po kilkakrotnych próbach, nie udało się znaleźć osób chętnych do przysposobienia, a dla 1 dziecka trwa obecnie poszukiwanie rodziny adopcyjnej).

Pozostałych dzieci nie zakwalifikowano do przysposobienia ze względu na brak zgody na adopcję przez rodziny zastępcze, u których dzieci te przebywają już niejednokrotnie kilka lat lub też z powodu pobytu dzieci w rodzinach spokrewnionych (u dziadków lub rodzeństwa).

14. Koordynowanie planów pracy z rodziną i dzieckiem we współpracy z rodziną zastępczą, asystentem rodziny, przygotowywanie sprawozdań dla sądu o sytuacji dziecka raz na 6 miesięcy.

W wyniku dokonywanej oceny sytuacji dziecka ustalane są kierunki pracy z dzieckiem i rodziną. Wskazywane są obszary, w których konieczna jest praca z dzieckiem, efektem, której ma być poprawa jakości życia dziecka, np. wyrównywanie opóźnień szkolnych, poprawa społecznego funkcjonowania, nawiązanie kontaktu z rodziną biologiczną, likwidowanie negatywnych emocji itp. Proponowane działania są uzgadniane z rodziną zastępczą. W realizacji zadań rodziny zastępcze są wspierane przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej bądź pracownika socjalnego.

Zgodnie z wymogami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, co pół roku organizator rodzinnej pieczy zastępczej informuje sądy o sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.

W okresie czerwiec – grudzień 2012r. 38 rodzin zastępczych objętych było opieką 4 koordynatorów. Zgodnie z zaleceniem ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej koordynatorzy wspierali rodziny nowo utworzone (ze stażem poniżej 3 lat bądź te, które wystąpiły z wnioskiem o takie wsparcie).

15. Prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Na wniosek dyrektora Rodzinnego Dom Dziecka w Bukowcu Rada Powiatu Łódzkiego Wschodniego Uchwałą Nr XVII/262/2012 z dnia 16 lutego 2012r. z dniem 1 marca 2012 r. przekształciła placówkę w rodzinny dom dziecka, będący formą zawodowej rodziny zastępczej.

Z dotychczasowym dyrektorem zawarta została umowa (na podstawie art. 62 ust. 2 wskazanej ustawy) na prowadzenie rodzinnego domu dziecka, jako formy rodzinnej pieczy zastępczej.

Przekształcenie rodzinnej placówki opiekuńczo – wychowawczej w formę rodzinnej pieczy zastępczej sprawiło, iż obecnie nie funkcjonują na terenie Powiatu placówki opiekuńczo – wychowawcze, zwiększyła się natomiast liczba rodzinnych form opieki nad dziećmi pozbawionymi opieki rodziców biologicznych. W roku 2012 19 – oro dzieci z terenu Powiatu było umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie innych powiatów.

3.1.3. Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej.

1. Zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności.

W Powiecie Łódzkim Wschodnim przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie działa Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

W 2012r. do Zespołu wpłynęły łącznie 3.562 wnioski o ustalenie niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności – 3.206 dla dorosłych, dla dzieci – 356 wniosków.

W 2012r. w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności odbyły się 234 posiedzenia składów orzekających, na których Zespół rozpatrzył 3.447 wniosków, z czego 122 wnioski, to umorzenia z powodu zgonu – 26 osób, niestawiennictwa – 80 osób, wycofania wniosku – 16 osób.

Pozostałe sprawy w ilości 3.325 zostały rozpatrzone w formie wydania orzeczenia, z czego 2.984 dotyczyły osób dorosłych, pozostała część dotyczyła dzieci – 341.

W przypadku osób dorosłych 91 osób otrzymało orzeczenie o niezaliczeniu do stopnia niepełnosprawności, w przypadku dzieci – 60.

W Zespole zatrudnione są 4 osoby w ramach umowy o pracę oraz 1 osoba w ramach umowy zlecenia. Dodatkowo do pomocy z Powiatowego Urzędu Pracy zostały oddelegowane 3 osoby w celu odbycia stażu. Łącznie w Zespole pracuje 8 osób.

2. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych.

W związku z planowanymi wyższymi środkami finansowymi w roku 2012 Rada Powiatu Łódzkiego Wschodniego podjęła uchwałę, w której uwzględniła dla dorosłych osób niepełnosprawnych ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności możliwość skorzystania z dofinansowania do turnusu rehabilitacyjnego i jednocześnie uwzględniła 49 osób uczestników projektu „Dobry wybór – Lepsza przyszłość”, dla których zabezpieczono niezbędne środki finansowe Funduszu, jako udział własny w projekcie pn: „Dobry wybór – Lepsza przyszłość”.

Na turnusy rehabilitacyjne ogółem złożono 208 wniosków, w tym 155 dla osób dorosłych i 53 dla dzieci. Dofinansowano łącznie 179 wniosków 136 osób dorosłych (w tym 41 osób dorosłych ze środków EFS) i 43 dla dzieci (w tym 8 dzieci ze środków EFS)

na łączną kwotę 188.390,00 zł. (osoby dorosłe – 133.921,00 zł., dzieci – 54.469,00 zł). 6 wniosków rozpatrzono odmownie w związku z lekkim stopniem niepełnosprawności, zostało złożonych 11 rezygnacji z dofinansowania osoby dorosłej i 11 rezygnacji z dofinansowania dzieci, jedna osoba dorosła zmarła – tabela nr 15.

Tabela nr 15: Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych w roku 2012.

Nazwa zadania	Liczba złożonych wniosków	Liczba osób, które otrzymały dofinansowanie	Wysokość wydatkowanych środków finansowych
Turnusy rehabilitacyjne:			
– łączna liczba	208	179	188.390,00 zł.
– osoby dorosłe,	155	136	133.921,00 zł.
– dzieci i młodzież.	53	43	54.469,00 zł.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie za rok 2012.

W roku 2012 w ramach dofinansowania zaopatrzenia osób niepełnosprawnych w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz sprzęt rehabilitacyjny złożono 117 wniosków. Dofinansowanie otrzymało 113 osób na ogólną kwotę 165.506,23 zł., w tym 28 dzieci na kwotę 67.046,70 zł. Najczęściej refundowanymi środkami pomocniczymi i przedmiotami ortopedycznymi są pieluchomajtki, aparaty słuchowe, protezy kończyn dolnych, wózki inwalidzkie. W związku z małą ilością środków finansowych aparaty słuchowe dla osób dorosłych refundowane były w 50% należnej kwoty (refundacji aparatu słuchowego) – tabela nr 16.

Tabela nr 16: Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów w roku 2012.

Nazwa zadania	Liczba złożonych wniosków	Liczba osób, które otrzymały dofinansowanie	Wysokość wydatkowanych środków finansowych
Zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze:	117	113	165.506,23 zł.
– łączna liczba osób,	89	85	98.459,53 zł.
– osoby dorosłe,	28	28	67.046,70 zł.
– dzieci i młodzież.			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie za rok 2012.

W roku 2012 w ramach likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się osób niepełnosprawnych Społeczna Powiatowa Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych zatwierdziła do realizacji 10 wniosków (tabela nr 17):

W ramach likwidacji barier architektonicznych dla dzieci wykonano (tabela nr 17):

- 1) jeden podjazd dla wózka inwalidzkiego;
- 2) przebudowano i dostosowano do potrzeb dziecka niepełnosprawnego dwie łazienki;
- 3) wykonano instalację centralnego ogrzewania w miejscu zamieszkania dziecka.

W ramach likwidacji barier w komunikowaniu zakupiono dla niedosłyszącego dziecka, zestaw 5 płyt do terapii słuchowej JOHANSENA.

W ramach likwidacji barier architektonicznych dla osób dorosłych wykonano (tabela nr 17):

- 1) dwa podjazdy dla wózków inwalidzkich;
- 2) przebudowano i dostosowano do potrzeb osoby niepełnosprawnej dwie łazienki;
- 3) zakupiono podnośnik transportowo – kąpielowy i schodolaz kroczący dla osoby niepełnosprawnej ruchowo, mieszkającej na I piętrze.

Tabela nr 17: Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych w roku 2012.

Nazwa zadania	Liczba złożonych wniosków	Liczba osób, które otrzymały dofinansowanie	Wysokość wydatkowanych środków finansowych
Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	89	10	153.012,16 zł.
– łączna liczba osób,	48	5	91.361,72 zł.
– osoby dorosłe,	41	5	61.650,44 zł.
– dzieci i młodzież.			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie za rok 2012.

W Powiecie Łódzkim Wschodnim działa Warsztat Terapii Zajęciowej w Koluszkach. Uczestnikami Warsztatu jest 40 osób (29 osób z Powiatu Łódzkiego Wschodniego, 11 z powiatu tomaszowskiego). Jednostką prowadzącą Warsztat jest Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Razem” w Koluszkach – tabela nr 18.

Tabela nr 18: Zobowiązania dotyczące kosztów działalności warsztatów terapii zajęciowej w roku 2012.

Nazwa zadania	Liczba złożonych wniosków	Liczba osób, które otrzymały dofinansowanie	Wysokość wydatkowanych środków finansowych
Warsztat terapii zajęciowej.	40	40	604.800,00 zł.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie za rok 2012.

W 2012r. plan finansowy Warsztatu Terapii Zajęciowej wynosił kwotę 672.000,00 zł. w tym:

- 1) na dofinansowanie działalności, ze środków Funduszu, kwota 604.800,00 zł. ;
- 2) na dofinansowanie działalności Warsztatu ze środków Powiatu w wysokości 67.200,00 zł.
tj. 10 % kosztów rehabilitacji – wykonanie 67.200,00 zł.

Kwota miesięczna przeznaczona na jednego uczestnika wynosi 1.400,00 zł.

Powiat Łódzki Wschodni zawarł porozumienia w sprawie ponoszenia kosztów rehabilitacji mieszkańców naszego Powiatu będących uczestnikami warsztatów terapii zajęciowej działających na terenie powiatów;

- 1) miasto Łódź – 9.864,00 zł.;
- 2) powiat tomaszowski – 1.644,00 zł.
- 3) powiat brzeziński – 1.169,07 zł.

Z powiatu tomaszowskiego w 2012r. Powiat Łódzki Wschodni otrzymał zwrot 10% kosztów rehabilitacji za uczestników Warsztatu w Koluszkach w wysokości 18.480,00 zł.

Z obsługi wykonywanych zadań Funduszu Centrum przekazało na dochody powiatu kwotę 35.200,00 zł.

Strukturę wydatków na zadania realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ilustruje tabela nr 20 (załącznik nr 2).

3. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jest koordynatorem Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2011 – 2016 w oparciu o uchwałę nr 382/2011 Zarządu Powiatu Łódzkiego Wschodniego z dnia 5 października 2011 r.

Celem programu jest:

- 1) pobudzenie aktywności instytucji i służb do zmniejszenia skali przemocy i towarzyszących temu zjawisk patologicznych;
- 2) zwiększenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej na występowanie problemu przemocy;
- 3) zatrzymanie sytuacji przemocy;
- 4) zmniejszenie negatywnych następstw dla ofiar i świadków przemocy;
- 5) wychodzenie z sytuacji przemocy;
- 6) zapobieganie stosowaniu przemocy w rodzinie.

Program zakłada zwiększenie skuteczności działań osób uprawnionych i zobowiązanych do przeciwdziałania przemocy. Program ma charakter otwarty, może ulec aktualizacji na etapie jego realizacji. Z kolei wprowadzane zmiany mają prowadzić do wypracowania nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

3.2. Struktura organizacyjna Powiatowego Centrum.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie na dzień 31 grudnia 2012r. zatrudniało 12 pracowników. Każda z zatrudnionych osób posiada, wymagane prawem kwalifikacje, stosowne do zajmowanego stanowiska.

Centrum kieruje kierownik przy pomocy głównej księgowej (w zakresie spraw finansowych) oraz starszego specjalisty pracy socjalnej (w zakresie spraw merytorycznych).

Struktura organizacyjna Centrum została przedstawiona w opisie działalności jednostki.

Przy Centrum działa, na podstawie odrębnych przepisów, Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności – opis funkcjonowania Zespołu został przedstawiony w poprzednim rozdziale.

IV Część

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2014 – 2020.

4.1. Analiza SWOT.

Analiza SWOT jest podstawowym narzędziem zarządzania strategicznego. Jej nazwa pochodzi od pierwszych liter angielskich wyrazów:

- 1) strengths – siły, atuty;*
- 2) weaknesses – słabości;*
- 3) opportunities – szanse, okazje;*
- 4) threats – zagrożenia.*

Opracowanie SWOT stanowi prezentację mocnych i słabych stron Powiatu oraz szans i zagrożeń spowodowanych przez wiele czynników zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych

4.1.1. Mocne strony Powiatu.

- 1. Bezpośrednie sąsiedztwo miasta Łódź.*
- 2. Dobrze rozwinięta infrastruktura kolejowa, drogowa.*
- 3. Praca socjalna z rodziną naturalną.*
- 4. Rozwijająca się rodzinna forma pieczy zastępczej.*
- 5. Wykwalifikowana kadra pomocy społecznej.*
- 6. Dobrze rozwinięta baza rehabilitacyjna w domach pomocy społecznej.*
- 7. Znajomość problemów osób niepełnosprawnych.*
- 8. Instytucje wsparcia oraz organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin.*
- 9. Likwidacja barier architektonicznych w komunikowaniu się i technicznych stosownie do indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych.*
- 10. Dofinansowanie do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów.*
- 11. Zapewnienie opieki lekarskiej w każdej gminie.*
- 12. Dobre zaplecze edukacyjne – rozwinięta sieć szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego na terenie powiatu.*
- 13. Funkcjonowanie gminnych komisji profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.*

14. *Gminne Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.*
15. *Funkcjonowanie Warsztatu Terapii Zajęciowej.*
16. *Funkcjonowanie Punku Interwencji Kryzysowej.*
17. *Funkcjonowanie Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego.*
18. *Funkcjonowanie na terenie Powiatu zakładów pracy chronionej oferujących miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych.*
19. *Kluby sportowe.*

4.1.2. *Słabe strony Powiatu, mające wpływ na realizację zadań z zakresu polityki społecznej.*

1. *Uboga infrastruktura socjalna – brak placówek opiekuńczo – wychowawczych.*
2. *Ograniczenia finansowe na prowadzenie dodatkowych zajęć rozwijających zainteresowania uczniów.*
3. *Pauperyzacja ludności.*
4. *Wysoki poziom bezrobocia i ubóstwa wśród ludności.*
5. *Ukryte bezrobocie na terenach wiejskich.*
6. *Wysoka liczba osób długotrwale bezrobotnych.*
7. *Zbyt mała liczba miejsc pracy dla osób ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.*
8. *Brak doradców zawodowych w szkołach ukierunkowujących młodzież na właściwy wybór zawodu.*
9. *Brak mobilności zawodowej.*
10. *Zmniejszający się przyrost naturalny.*
11. *Duża ilość osób w podeszłym wieku (starzenie się mieszkańców)*
12. *Migracja zarobkowa młodych ludzi.*
13. *Ograniczony dostęp do medycznych usług specjalistycznych.*
14. *Ograniczona wysokość środków PFRON na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.*
15. *Ograniczona wysokość środków na realizację innowacyjnych zadań z zakresie pomocy społecznej i pieczy zastępczej.*
16. *Brak danych o liczbie osób faktycznie potrzebujących pomocy i wsparcia.*
17. *Przeciążenie pracowników pomocy społecznej pracą biurową, w konsekwencji zbyt mała ilość czasu na pracę socjalną.*
18. *Brak koordynacji działań organizacji pozarządowych.*

4.1.3. Szanse.

1. *Aktywność władz samorządowych.*
2. *Możliwość korzystania z funduszy Unii Europejskiej.*
3. *Rozwój innowacyjnych form, metod i rozwiązań w zakresie polityki społecznej.*
4. *Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w sferze polityki społecznej.*
5. *Rozszerzenie oferty przedszkoli, żłobków.*
6. *Szkolenia zmierzające do aktywizacji społeczności lokalnej.*
7. *Rozwój kształcenia ustawicznego.*
8. *Pozyskanie inwestorów zewnętrznych.*
9. *Polityka regionalna ukierunkowana na rozwój obszarów wiejskich.*
10. *Wykorzystanie zasobów ludzkich i rozwój różnorodnych form działalności.*
11. *Możliwość wykorzystania lokalnych mediów do informowania o prawach i uprawnieniach.*

4.1.4. Zagrożenia.

1. *Brak wystarczających środków na realizację zadań.*
2. *Niestabilne uregulowania prawne i finansowe.*
3. *Pauperyzacja społeczna.*
4. *Starzenie się społeczeństwa.*
5. *Brak perspektyw dla młodzieży – emigracja zarobkowa.*
6. *Brak poczucia stabilizacji mieszkańców Powiatu.*
7. *Oslabienie znaczenia rodziny naturalnej.*
8. *Wysoki poziom bezrobocia również w powiatach ościennych.*
9. *Wzrost zjawiska wykluczenia społecznego i marginalizacji.*
10. *Wzrost zagrożenia patologią.*
11. *Brak zachęt systemowych dla inwestorów.*

4.2. Cele strategiczne.

4.2.1. Hierarchia najważniejszych zadań w ramach Strategii.

1. Poprawa warunków życia osób niepełnosprawnych:

- 1) aktywizacja osób niepełnosprawnych;
- 2) integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym;
- 3) pomoc dla rodzin osób niepełnosprawnych;
- 4) podejmowanie działań mających na celu podniesienie standardu życia osobom niepełnosprawnym.

2. Ochrona osób i rodzin:

- 1) zabezpieczenie środków materialnych na zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych osób i rodzin;
- 2) zapewnienie dzieciom opieki całodobowej lub doraźnej, pomoc ich rodzinom oraz osobom usamodzielnionym;
- 3) rozwijanie systemu opieki nad osobami niepełnosprawnymi, psychicznie chorymi, upośledzonymi, długotrwale chorymi oraz starszymi i samotnymi;
- 4) rozszerzenie oferty domów pomocy społecznej.

3. Zapobieganie dysfunkcyjności, bezrobociu, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji mieszkańców Powiatu:

- 1) aktywizacja społeczna, zawodowa osób i rodzin;
- 2) nauczanie umiejętności związanych z poruszaniem się po rynku pracy przez szkoły i placówki oświatowe;
- 3) realizowanie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych zagrożonych patologią społeczną;
- 4) prowadzenie opieki specjalistycznej dla osób uzależnionych, ofiar, sprawców i świadków przemocy;
- 5) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, w tym prowadzenie Punktu Interwencji Kryzysowej.

4. Rozwijanie systemu opieki nad osobami starszymi, samotnymi, długotrwale chorymi, niepełnosprawnymi.

5. Propagowanie wspólnych działań lokalnych instytucji i organizacji o charakterze publicznym i niepublicznym, pozarządowym i kościelnym w celu diagnozowania problemów, wymiany informacji, przygotowywania programów z zakresu rozwiązywania problemów indywidualnych i społecznych oraz ich realizacji.

4.2.2. Cele szczegółowe.

CEL 1: Poprawa warunków życia osób niepełnosprawnych.

1. Zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym oraz akceptacji środowiska lokalnego wobec osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Zadania:

- 1) organizacja punktów informacyjno – konsultacyjnych dla mieszkańców powiatu;
- 2) upowszechnienie programów szkoleniowych z zakresu zapobiegania marginalizacji według nowoczesnych metod terapeutycznych;
- 3) szkolenia dla osób niepełnosprawnych oraz środowisk lokalnych z zakresu istoty niepełnosprawności i możliwości przeciwdziałania jej skutkom;
- 4) propagowanie osiągnięć osób niepełnosprawnych w lokalnych mediach;
- 5) prowadzenie akcji i programów edukacyjnych dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych zapobiegających powstawaniu niepełnosprawności;
- 6) organizowanie konkursów, wystaw, przeglądów, prezentacji promujących osiągnięcia osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia.

2. Zapewnienie właściwej opieki zdrowotnej i rehabilitacji osobom niepełnosprawnym.

Zadania:

- 1) propagowanie zdrowego stylu życia;
- 2) zwiększanie dostępności do systematycznej i specjalistycznej opieki medycznej, w tym wczesnej interwencji medycznej oraz dostępu do najnowszych osiągnięć medycznych;
- 3) stwarzanie warunków do prowadzenia kompleksowej i ciągłej rehabilitacji dla osób niepełnosprawnych oraz zaopatrzenia w odpowiedni sprzęt ortopedyczny, rehabilitacyjny i środki pomocnicze;
- 4) pomoc w tworzeniu ośrodków rehabilitacyjnych, w tym zapewniających kompleksową pomoc psychologiczną i socjalną oraz warsztatów terapeutycznych i zajęciach.

3. Zapewnienie równych szans w dostępie do edukacji na wszystkich poziomach kształcenia.

Zadania:

- 1) zapewnienie odpowiedniej liczby integracyjnych klas szkolnych;*
- 2) szkolenie kadry pedagogicznej w zakresie wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci niepełnosprawnych;*
- 3) zapewnienie rehabilitacji w placówkach szkolnictwa specjalnego;*
- 4) przeciwdziałanie izolacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w placówkach edukacyjnych poprzez przygotowanie i wdrożenie cyklu specjalistycznych programów psychoedukacyjnych z zakresu informowania o niepełnosprawności;*
- 5) pomoc w zabezpieczeniu transportu dzieci i młodzieży do placówek szkolnych;*
- 6) pomoc w likwidacji barier architektonicznych w placówkach edukacyjnych;*
- 7) działanie na rzecz właściwego profilu kształcenia zawodowego dla osób niepełnosprawnych.*

4. Poprawa dostępu do rynku pracy i wzmocnienie polityki równości szans na rynku pracy osób niepełnosprawnych.

Zadania:

- 1) promowanie programów aktywizacji osób bezrobotnych na rynku pracy;*
- 2) podejmowanie działań umożliwiających młodzieży zagrożonej marginalizacją z powodu niepełnosprawności lub zaniedbań wychowawczych, włączania się w aktywne życie zawodowe;*
- 3) wspieranie polityki społecznej Powiatu.*

5. Zwiększenie możliwości samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych oraz promowanie innowacyjnych rozwiązań na ich rzecz.

Zadania:

- 1) popularyzowanie aktywnych form życia;*
- 2) pomoc w nauce i rozwoju samodzielności życiowej osób niepełnosprawnych;*
- 3) likwidacja barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej na terenie Powiatu;*
- 4) organizowanie imprez integracyjnych;*
- 5) upowszechnianie sportu, turystyki i kultury wśród osób niepełnosprawnych;*
- 6) pomoc przy realizacji projektów popularyzujących osiągnięcia osób niepełnosprawnych;*
- 7) wspieranie środowiskowych domów samopomocy;*

8) pomoc w rozwoju wolontariatu działającego na rzecz osób niepełnosprawnych.

6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi.

Zadania:

- 1) pomoc w tworzeniu i rozwoju organizacji pozarządowych;
- 2) upowszechnianie środowiskowych form pomocy i wsparcia osób niepełnosprawnych;
- 3) tworzenie poradników i informatorów dla osób niepełnosprawnych, ich rodzin i środowisk lokalnych.

CEL 2: Ochrona osób i rodzin.

1. Pomoc dla rodzin wielodzietnych oraz niepełnych.

Zadania:

- 1) promowanie modelu rodziny z dziećmi i pozytywnego wizerunku rodziny wielodzietnej;
- 2) umocnienie rodziny i wsparcie jej funkcji ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin wielodzietnych i niepełnych;
- 3) poprawa warunków życia i wzmocnienie kondycji rodzin;
- 4) zwiększenie szans rozwojowych dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych i niepełnych;
- 5) rozwój bezpłatnego poradnictwa rodzinnego;
- 6) rozwój oferty edukacyjnej i edukacyjno-szkoleniowej kierowanej do rodziców oraz dzieci i młodzieży.

2. Poradnictwo dla rodzin zastępczych.

Zadania:

- 1) prowadzenie szkoleń dla rodzin zastępczych;
- 2) rozwój poradnictwa specjalistycznego dla rodzin zastępczych;
- 3) szkolenie pracowników socjalnych i koordynowanie z zakresu wczesnego wykrywania uszkodzeń zdrowia, udzielania pierwszej pomocy oraz kierowania do odpowiednich służb specjalistycznych.

3. Pomoc usamodzielniającym się wychowankom pieczy zastępczej.

Zadania:

- 1) doradztwo zawodowe dla wychowanków pieczy zastępczych na każdym etapie ich edukacji szkolnej;
- 2) pomoc finansowa i specjalistyczna dla wychowanków usamodzielniających się;

4. Zapewnienie całodobowej opieki dzieciom:

Zadania:

- 1) zwiększenie liczby rodzin zastępczych, pełniących funkcję pogotowia opiekuńczego;*
- 2) zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych;*
- 3) Zwiększenie oferty szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych.*

5. Organizowanie czasu wolnego dla dzieci.

Zadania:

- 1) zwiększanie liczby świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych;*
- 2) rozwój zainteresowań uczniów poprzez zajęcia pozalekcyjne, pozaszkolne (lekcje wyrównawcze, zajęcia sportowo rekreacyjne).*

6. Szkolenia z zakresu zjawiska patologii społecznej.

Zadania:

- 1) szkolenia w zakresie definiowania oraz wykrywania przejawów patologii społecznej;*
- 2) szkolenia w zakresie przeciwdziałania patologiom społecznym i niwelowanie negatywnych skutków społecznych;*
- 3) doskonalenie form i metod pracy z osobami dotkniętymi i stosującymi przemoc.*

CEL 3: Zapobieganie dysfunkcjonalności, bezrobociu oraz wykluczeniu społecznemu mieszkańców Powiatu.

1. Działania mające na celu rozwijanie profilaktyki prozdrowotnej.

Zadania:

- 1) realizowanie programów z zakresu profilaktyki uzależnień w świetlicach środowiskowych i szkołach;*
- 2) organizowanie akcji letnich połączonych z warsztatami i treningami na temat uzależnień, przemocy i agresji;*
- 3) organizowanie zajęć mających na celu wzmacnianie zdolności do rozwiązywania problemów, radzenia sobie w trudnych sytuacjach, a także doskonalenie zdolności do prawidłowych stosunków i interakcji międzyludzkich;*
- 4) prowadzenie punktów konsultacyjnych w poszczególnych gminach, w celu propagowania wiedzy na temat profilaktyki oraz leczenia uzależnień.*

2. Prowadzenie opieki specjalistycznej dla osób uzależnionych, ofiar i sprawców przemocy.

Zadania:

- 1) prowadzenie indywidualnych programów edukacyjno – korekcyjnych dla sprawców przemocy;*
- 2) prowadzenie punktu konsultacyjnego dla ofiar przemocy domowej;*
- 3) uruchomienie lokalnego telefonu zaufania dla ofiar przemocy;*
- 4) ochrona matek i kobiet w ciąży – ofiar przemocy.*

3. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób i rodzin wykluczonych społecznie.

Zadania:

- 1) propagowanie działań na rzecz zatrudnienia na lokalnych rynkach pracy osób długo-trwale bezrobotnych;*
- 2) wykorzystanie e-learningu na rzecz podnoszenia kwalifikacji kadr i rozwoju przedsiębiorczości;*
- 3) promowanie i wspieranie pracodawców tworzących nowe miejsca pracy;*
- 4) podnoszenie motywacji osób bezrobotnych do zdobycia lub zmiany zawodu;*
- 5) przeciwdziałanie „dziedziczeniu” długotrwałego bezrobocia;*
- 6) przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży zagrożonej dziedziczeniem bierności zawodowej poprzez zapewnienie usług, kultury, oświaty itp.;*
- 7) tworzenie różnych form bezpłatnej pomocy informacyjnej i specjalistycznej dla osób pozostających długo-trwale bez pracy.*

4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży (inwestowanie w przyszłość).

Zadania:

- 1) preferencje dla najzdolniejszych uczniów biednych rodzin poprzez system zachęt, wsparcie materialne np. stypendia;*
- 2) zwiększenie dostępności do edukacji poprzez dostępność środków transportu oraz polepszenie jakości dróg;*
- 3) rozwój powszechnego dostępu do Internetu (e-learning).*

CEL 4: Rozwijanie systemu opieki nad osobami starszymi, samotnymi, długotrwale chorymi, niepełnosprawnymi.

1. Podnoszenie standardów opieki w domach pomocy społecznej.

Zadania:

1) systematyczne podnoszenie kwalifikacji kadry zajmującej się osobami niepełnosprawnymi;

2) działania domów pomocy społecznej zmierzające do utrzymania standardów opieki.

2. Rozszerzanie działalności domów pomocy społecznej.

Zadania:

1) opracowanie programu udostępniania istniejącego zaplecza rehabilitacyjnego w domach pomocy społecznej społeczności lokalnej;

2) rozszerzenie terapii zajęciowej w domach pomocy społecznej poprzez prowadzenie grup wsparcia dla osób niepełnosprawnych;

3) działania domów pomocy społecznej na rzecz integracji ze środowiskiem, stały kontakt z instytucjami wsparcia oraz organizacjami pozarządowymi;

3. Szkolenia osób bezrobotnych w kierunku zdobycia umiejętności i kwalifikacji opieki nad osobami starszymi, samotnymi, chorymi.

CEL 5: Propagowanie wspólnych działań lokalnych instytucji i organizacji o charakterze publicznym i niepublicznym, pozarządowym i kościelnym w celu diagnozowania problemów, wymiany informacji, przygotowywania programów z zakresu rozwiązywania problemów indywidualnych i społecznych oraz ich realizacji.

1. Przygotowanie programów skierowanych do poszczególnych grup ryzyka, w szczególności niepełnosprawnych, długotrwale bezrobotnych, uzależnionych, rodzin niepełnych, dysfunkcyjnych.

2. Wspieranie realizacji projektów badawczych i naukowych, których celem jest diagnoza problemów społecznych i zasobów służących ich rozwiązywaniu.

Wdrażanie elementów Strategii będzie procesem ciągłym. Założone w Strategii cele będą realizowane w zależności od możliwości oraz potrzeb Powiatu Łódzkiego Wschodniego. Opracowanie Strategii oraz praca w oparciu o konkretne programy celowe, umożliwi skuteczną ewaluację rezultatów, natomiast fundusze pozyskiwane z Unii Europejskiej będą pomocne w realizacji poszczególnych celów Strategii.

4.3. Źródła finansowania Strategii.

Pozyskanie środków niezbędnych do finansowania zadań opisanych w niniejszej Strategii jest procesem złożonym i niełatwym. Wymaga dużych nakładów finansowych, których podstawę będą:

1. Budżet Powiatu Łódzkiego Wschodniego.
2. Budżet Państwa (programy rządowe, budżet Wojewody Łódzkiego).
3. Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej.
4. Środki pochodzące z programów pomocowych tworzonych we współpracy z organizacjami pozarządowymi i jednostkami samorządu terytorialnego oraz środki z funduszy celowych (np. PFRON).

Obecnie Polska z Funduszu Europejskiego na lata 2014 – 2020 otrzymała 72,9 mld euro – Rysunek nr 18.

Propozycja podziału
Funduszy Europejskich 2014-2020 na regiony
(w mln euro)

* Mazowsze jako region przejściowy otrzyma 1,9 mld euro w ramach programu regionalnego. Ponadto 1,4 mld euro dostępne będzie dla beneficjentów z tego województwa w programach krajowych. Będą oni mogli także korzystać ze środków Funduszu Spójności, które są zarządzane z poziomu krajowego.

Źródło: www.mrr.gov.pl

Według zaleceń Rady Unii Europejskiej w latach 2014 – 2020 Polska głównie powinna skupić się na rozwiązywaniu problemów związanych m.in. z:

- 1) nadmiernym deficytem budżetowym;
- 2) brakiem trwale obowiązującej reguły wydatkowej;
- 3) wysokim bezrobociem wśród ludzi młodych, które wynika z niedostosowania programów nauczania do potrzeb rynku pracy;

4) zbyt małą aktywnością zawodową kobiet związaną z niewystarczającym systemem opieki nad dziećmi poniżej trzech lat i opieki przedszkolnej oraz utrwalonej praktyki wczesnego przechodzenia na emeryturę;

5) niską innowacyjnością gospodarczo – społeczną;

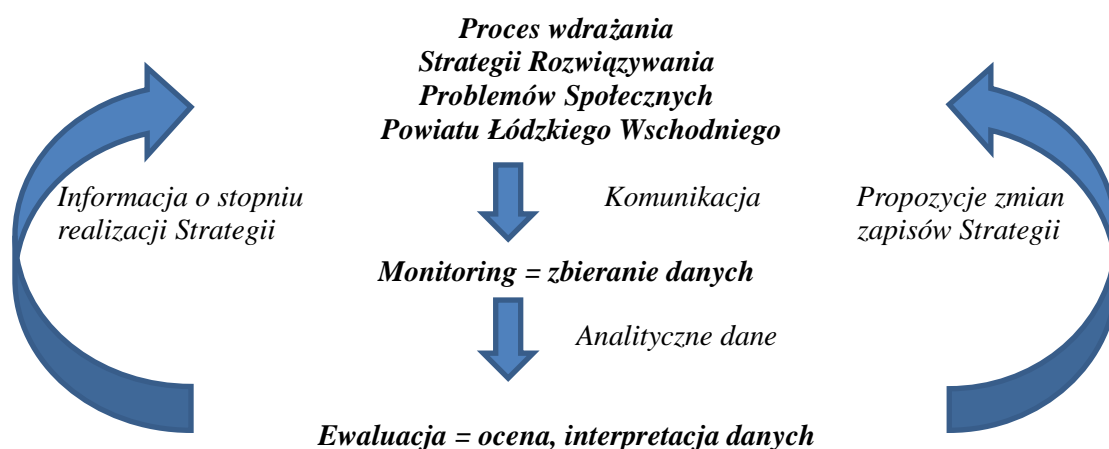
6) przestarzałą i mało konkurencyjną energetyką oraz słabych wdrażaniach projektów inwestycyjnych w kolejnictwie. (Departament Koordynacji Polityki Strukturalnej „Programowanie perspektywy finansowej na lata 2014– 2020)

W efekcie Polska w 2020r. powinna lepiej wykorzystywać posiadane potencjały, dążąc do zapewnienia szybkiego rozwoju kraju i poprawy warunków życia ludności. Przechodząc od rozwoju opartego na likwidacji post–transformacyjnych luk rozwojowych, czy wykorzystaniu prostych rezerw wynikających z transformacji do rozwoju dojrzałego, budowanego na filarach innowacyjności, szczególnie innowacyjności społecznej. (www.mrr.gov.pl)

4.4. Monitoring Strategii.

Monitorowanie Strategii odbywać się będzie poprzez dbałość o prawidłowe wdrażanie celów strategicznych i operacyjnych. Ma to znaczenie w odniesieniu do danych zbieranych na temat zadań częściowych realizowanych w poszczególnych celach strategicznych. Dopiero na tej podstawie możliwe będzie dokonywanie ocen i planowanych zmian w założeniach Strategii – Rysunek nr 19.

Rysunek nr 19 : Monitoring Strategii rozwiązywania problemów w Powiecie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.ips.uw.edu.pl.

Monitorowanie Strategii będzie funkcjonowało na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach własnych z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, raportach Głównego Urzędu Statystycznego oraz Zasobach Pomocy Społecznej gmin i Powiatu.

W oparciu o te dane, raz w roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie sporządzać będzie sprawozdanie z postępów we wdrażaniu i realizacji zadań strategicznych.

Nad całością bezpośredni nadzór sprawować będzie kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, merytorycznie pracownicy monitorujący realizację Strategii.

Zakończenie

Strategia wskazuje w jaki sposób wykorzystując pewne zasoby materialne i personalne a także instytucje i podmioty życia społecznego można wspólnie zrealizować przyjęte cele. Takie podejście do Strategii otwiera wiele możliwości nie tylko uczestnictwa w ogólnym systemie pomocy mieszkańcom Powiatu znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, ale także daje możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy Unii Europejskiej.

Z pewnością Strategia nie wyczerpuje wszystkich działań, które można jeszcze uwzględnić w toku jej realizacji. Wybrane zostały te najpilniejsze i najważniejsze, przy czym kryterium wyboru stanowiły głównie możliwości realizacji działań, zorientowanych przede wszystkim na przeciwdziałanie i łagodzenie negatywnych skutków zjawisk społecznych oraz aktywizację środowisk. Takie spojrzenie na politykę społeczną wynika z doświadczenia Samorządu Powiatu w zakresie współpracy z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi oraz z innymi partnerami społecznymi. Przyszłość pokaże, które założenia należy zmodyfikować – w czym pomocny będzie przyjęty sposób monitorowania i ewaluacji Strategii. Należy pamiętać, iż przedstawiona Strategia z założenia jest otwarta i może podlegać modyfikacjom – zawsze jednak zmiany winny być korzystne dla mieszkańców naszego Powiatu.

Innowacje kojarzone są ze strefą techniczno – technologiczną, często są też mylnie utożsamiane jedynie z wynalazkami. Tymczasem niezbędne do zbudowania gospodarki opartej na wiedzy jest uruchomienie mechanizmów o charakterze społecznym, takich jak zaufanie społeczne, odwaga i otwartość na nowatorskie rozwiązania. Innowacyjność to wypadkowa rozwoju gospodarczego i społecznego. Niestety, społeczny wymiar innowacyjności jest zbyt często ignorowany. Innowacje są postrzegane jak coś dziejącego się poza społeczeństwem, co dotyczy tylko techniki, technologii, ewentualnie gospodarki.

Akceptacja „nowego” (czyli innowacji) prowadzi do lepszego przystosowania się do dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości społeczno – gospodarczej. Rozwój bowiem to nie tylko twarde wskaźniki ekonomiczne czy technologiczne, ale również zmiany w sferze wartości, postaw, zachowań społecznych. Te „miękkie” czynniki, takie jak odważne, otwarte i twórcze podejście do nowych wyzwań są znaczącymi elementami rozwoju, innowacyjności i budowania dobrobytu społeczeństw.

Innowacja, zgodnie z założeniami Unii Europejskiej, ma stanowić podstawę rozwoju społeczeństw.

W roku 2020 społeczny wymiar innowacji jest planowany jako priorytet działań niezbędnych do osiągnięcia sukcesu gospodarczego i do tego celu będą również zmierzać działania zawarte w niniejszej Strategii, stanowiąc tym samym podstawę rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata następne.

Załączniki
Załącznik nr1

Tabela nr 9: Powody przyznania pomocy przez ośrodki pomocy społecznej.

Ośrodek	GOPS Andrespol		GOPS Brójce		MGOPS Rzgów		GOPS Nowosolna		MGOPS Koluszki		MGOPS Tuszyn		Ogółem	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Bezrobocie i ubóstwo	Bezrobocie 151 Ubóstwo 211	Bezrobocie 403 Ubóstwo 496	Bezrobocie 45 Ubóstwo 71	Bezrobocie 131 Ubóstwo 183	Bezrobocie 130 Ubóstwo 41	Bezrobocie 306 Ubóstwo 82	Bezrobocie 56 Ubóstwo 57	Bezrobocie 162 Ubóstwo 153	Bezrobocie 357 Ubóstwo 500	Bezrobocie 956 Ubóstwo 1 189	Bezrobocie 270 Ubóstwo 203	Bezrobocie 658 Ubóstwo 480	Bezrobocie 1.009 Ubóstwo 1.083	Bezrobocie 2.616 Ubóstwo 2.583
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	190	549	66	255	62	177	20	83	89	315	199	660	626	2.039
Niepełność rodzin	brak	62 liczba osób	Brak	22 liczba osób	brak	3 liczba osób	brak	2 liczba osób	brak	92 liczba osób	brak	81 liczba osób	brak	262 liczba osób
Wielodzietność	18	brak	2	brak	15	brak	11	brak	16	brak	6	brak	68	brak
Długotrwała lub ciężka choroba	123	236	86	195	132	280	9	28	262	535	113	219	725	1.493
Niepełnosprawność	114	216	53	100	109	228	42	117	171	306	119	235	608	1.202
Potrzeba ochrony macierzyństwa	31	brak	5	brak	28	brak	14	brak	48	brak	72	brak	198	brak
Przemoc w rodzinie: - ofiary przemocy - sprawcy przemocy	0 brak	0 0	0 brak	0 0	4 brak	12 1	2 brak	12 0	7 brak	23 7	3 brak	14 0	16 brak	61 8
Alkoholizm	11	28	7	17	90	188	21	58	57	124	5	8	191	423
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Przystosowanie do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	9	16	1	1	4	6	3	7	19	28	7	15	43	73

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej.

Załącznik nr 2

Tabela nr 20: Struktura wydatków na zadania realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013 Prognoza
Ogółem wydatki	16 538 542	15 483 103	12 121 009	12 248 945
Przeciwdziałanie narkomanii	0	0	0	0
Przeciwdziałanie alkoholizmowi	0	0	0	0
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	846 089	998 389	921 645	967 727
Domy pomocy społecznej	6 001 559	5 987 988	6 199 055	6 509 008
Ośrodki Wsparcia	0	0	0	0
Rodziny zastępcze	1 528 779	1 539 538	1 765 481	1 853 755
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	0	0	0	0
Wspieranie rodziny (m.in. asystenci rodziny i rodziny wspierające)	0	0	0	0
Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	0	0	0	0
Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach centrum integracji społecznej	0	0	0	0
Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	0	0	0	0
Dodatki mieszkaniowe	0	0	0	0
Zasiłki stałe	0	0	0	0
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	506 344	574 848	575 451	576 416
Specjalistyczne poradnictwo, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	88 633	89 347	81 507	42 804
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0
Pomoc dla cudzoziemców	0	0	0	31 740
Centra Integracji Społecznej	0	0	0	0
Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	0	0	0	0
Pozostała działalność, w tym: - klub integracji społecznej, - warsztat terapii zajęciowej, - prace społecznie użyteczne, - program "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" - wkład własny gminy	6 247 315	4 795 230	680 773	672 000
Żłobki	0	0	0	0
Kluby dziecięce	0	0	0	0
Dzienni opiekunowie	0	0	0	0
Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	71 733	81 585	79 878	83 872
Zespoły orzekające o niepełnosprawności	312 156	405 747	407 011	427362
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	935 934	1 010 431	1 410 208	1 084 261
Pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	0	0	0	0
Pomoc materialna dla uczestników	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej.